Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Mikkelsen, Hans; holden aff Hans Michelsøn.
Titel | Title:	En christelig Lijgprædicken, der ... Beate Rosenkrantz, Henrich Tottis til Bolting-gaard, hendis salige Liig bleff ... bestediget i S. Knuds Kircke i Odense ... den 14. Martii Anno 1647
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kiøbenhaffn : prentet ... hos Jørgen Lamprecht, 1647
Fysiske størrelse | Physical extent:	[91] s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at krediterе ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

Mikaelsön

kyrkoherde emer.

Bjuröd Rosenkrants

1647.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130019426484

En Christelig Liigprædicken/

Der Ærlig oc Welbiurdig Frue/

Fr. Beate Rosenkrantz/

Henrich Tottis til Bolting-gaard/

hendis salige Liig/bleff hæderligen til sin Nedersettelse bestediget/i S. Knuds Kircke i Odense/ Søndagen den 14. Martij,

Anno 1647.

Holden aff

HANS MICHELSØN/

Superintendent offuer Fyens Stifft.

Apocal. 2. v. 7.

Huo som ofuervinder/den vil Jeg gifve at æde aff Liffsens Træ/som er i GUds Paradijs.

Prentet i Kiøbenhaffn hos Jørgen Lamprecht.

Erlig oc Velbiurdig Mand
Henrich Tott/
Til Bolting-gaard/ Kongl. Mayst.
Befalningsmand paa Dronningborg Slot.

Min gunstige oc gode Ven/ ynsker jeg Guds Naade oc Velsignelse til Siæl oc Liff/ ved Jesum Christum/ Amen.

DEn Vnstige Henrich Tott/ tilforladendis gode Ven/ iblant andre Regalia, som GUd den Almectige sig allene haffuer forbeholdet / oc icke tilladet nogen anden der udi at dispensere, er Ecteskabs Skilsmis icke det ringeste/ huor om den HErris Christi egne Ord liuder saaledis Matth. 19. Huad Gud haffuer tilsammen-føyet/ skal intet Menniske adskillie. Matth. 19. v. 6.

Thi ligesom Gud er den rette Ecteskabs Stifftere/der sammenbinder Gudfryctige Hierter med et fast Ecteskabs Baand; Saa er hand oc den rette Ecteskabs Opløsere / som formedelst den timelig Død skillier Ectefolck ad / naar det er hannem saa behageligt.

Vel finder mand undertiden wgudelige Mennisker / som formedelst skendelig Hoererj / oc wforskammet desertion oc bortrømmelse skiller sig selff ad. Men saadan Skilsmis er w-ret oc imod Guds Forordning/oc derfor intet kand betage GVds hellige Ind-stifftelse. Thi ligesom Guds Low blifuer altid en w-omskifftelig oc w-foranderlig Regel/alligevel den aff mange Mennisker offuertrædis : Saa bliffuer Ecteskabs Baand for sig / et w-opløsligt Baand / om end
Rom. 7. v. 2. 3. skiønt nogle findis/ som det modvilligen bryde oc sønderriffue. Der aff siger den hellige Paulus/ at en Quinde er bunden til Lowen/saa lenge hendis Mand leffuer / men der som hendes Mand bortsoffuer / saa er hun fri til at giffte sig / med huem hun vil/ dog at det skeer i HERren. Huilcket oc saaledis paa en anden side om Manden er at forstaa. Huad Consistorij Dommere anlanger/ de allene forklare aff Guds Ord/ huilcke

der

der saadant Baand modvilligen hafue sønderbrut / eller aldrig hafue været retteligen i Ecteskab tilsammen bundne: Derfor saa bliffuer det der ved / at GUD allene er den / som Ecteskabs Baand / ved Döden oploser.

Denne Oplösning oc Skilßmis / gaar icke aff / uden stor Smerte. Thi ligesom intet Baand er haardere knytted / end det / formedelst huilcket ærlige Ectefolck ere aff GUd tilsammen bundne: Saa skeer ingen Skilßmis med större Sorrig oc Smerte / end naar den stercke GUds Haand / riffuer tuende Ecte Hierter fra hin anden. Sine dolore non pereunt, quæ cum amore possessa sunt, siger Augustinus. Huad mand med Kierlighed hafuer eyed / det mistis icke uden Sorrig.

Dog er dette trösteligt / oc til saadan Hiertesorrig at forlindre meget tienligt / at Ectefolck vide / at GUD er den / som skillier dennem ad / oc de dog icke skillies fra Gud. Aff Gud skeer saadan Skilßmis / efterdi hand hafuer sig det allene forbeholden / at oplose Ecteskabs Baand / oc ved Døden at fordre Ectefolck her fra. Der til hafuer hand Magt oc Ret / oc huad hand gior / det er altsammen saare got: endog vi udi begyndelsen det icke forstaae.

Men dog bliffue Ectefolck / som ſkillies her fra/ icke ſkildte fra Gud/ thi de kommie da meget nærmere til hannem/ oc beſkue hannem Anſict til Anſict i den ævige Glæde. De andre/ſom her efterladis/ blifue icke heller affſkildte fra GVd/ der ſom de holde ſig faſt til hannem/ oc hans Ord. Saa kand denne ſalige Foreening med Gud/ vel ſettis imod den bedrøfuelig Skilßmis/ſom Gud/ formedelſt Døden/ nogen kort Tid/ haffuer giort imellem dennem.

Gunſtige Henrich Tott/ den Almectige Gud hafuer oc ladet E. Velb. finde denne bedrøffvelige Skilßmis / der hand effter ſin Faderlig Villie haffuer bortkaldet eders Hierte kiere Huſtru/ſom vaar eders høye Troſt oc Skat paa Jorden. Gud E. Velb. naadeligen huſßvale.

Nu er det vel en ſtoer Troſt/ at den ſalige Frue ſaa Chriſteligen oc fornuffteligen ſkildtes her fra/ oc uden ald tuiſl er faren til ſin HErre oc Frelſere Chriſtum/ huilcken hun her ſaa vel haffuer kiendt/ fryctet oc elſket. Men det er en meget ſtøre Troſt/ at GVd haffuer taget hende til ſig i den ævigvarendis Glæde oc Salighed / oc giordt eder ſin Søns Billede liig. Thi ligeſom hand bleff pla-

get

get aff GVd / oc dog icke forlat aff hannem / men ophøyet til ævig Ære: Saa haffuer Gud bedrøffuet eder / oc er dog eders Trøst / oc vil føre eder med Christo til Ære oc Herlighed.

Derfor / om det ſkrøbelige Kiød vel ſtride imod / ſom oc CHriſtus ſelff vaar ſuag i Kaarſens tid; ſaa ſkal dog Aanden være villig / oc med wſigelige Suckraabe / Abba / kiere Fader. Det er: Skarpt er dit Riiß / men du bliffuer dog en Fader / det veed jeg viſſelig.

Guds Naade oc Fred i Chriſto / være E. Velb. krafftige Trøſt oc Styrcke / Amen.

E. Veb.

Villig Tiener

Hans Mickelſøn /
S. F.

TEXTUS,

Esaiæ 54. v. 7. 8. 9.

Esa. 54. v. 7. JEg haffuer forladt dig et lidet Øyeblick / men jeg vil forsamle dig med
v. 8. stor Miskundhed. Aff Vrede skiulte Jeg mit Ansict lidet fra dig i et Øyeblick / men med ævig Naade vil Jeg miskunde mig offuer dig / siger HErren din Igienløsere.
v. 9. Thi saadant skal være mig ligesom Noæ Vand / der Jeg soer / at Noæ Vand skulle icke meere gaa offuer Jorden / saa haffuer Jeg oc socret / at Jeg vil icke meere være Vred paa dig / eller straffe dig.

Ezech. 24. v. 16. SJ læse mercke lige hos Propheten Ezechielem 24. Capit. At HErrens Ord skeede til hannem oc sagde: Du Menniskens Søn / See / Jeg vil borttage dine Øynes Lyst ved en Plage / men du skalt

skalt icke klage / ey heller græde / ey heller udgiffue en Taar. Du maat lønlige sucke/men du skalt ingen Dødis klage føre. v.17.

Oc huad ved denne Øyenslyst skulle forstaaes/ hafuer Vdgangen gifuet tilkiende / huilcken Propheten saaledis beskriffuer : Oc jeg talede til Folcket om Morgenen/ oc min Hustru døde om Affstenen. v.18.

Dette hafuer so været en meget haard Tale for denne Guds Mand/ at HErren vilde borttage hans Hustru/ huilcken hand selff hafde gifvet hannem til en Medhielp / som skulde være hos hannem/ Been aff hans Been/ oc Kiød aff hans Kiød/ som Gud selff taler/ huilcken oc til med hafuer været hans Øyenslyst / hans Begierlighed oc Forlengsel/ hans kieriste oc ypperste liggende Fæ / for huilcket hand intet ynskede sig at see paa Jorden. Oc skal det ey allene forstaaes/ om hendis deylige Skabning / huilcken er vel en stor GVds Gaffve/ dog naar den ey er tilhobesøyet med Ære oc Tuct/ kand den meere skade end gafne; Ja/ en deylig Quinde uden Tuct/ siger Salomon/ er lige som en Soe med et gyldene Flætebaand. Prov. 11. v. 22.

Men besønderlig kaldis hun her Mandens

Øyenslyst/ det er/ sin Mand hiertelig kier oc behagelig/for hendes Dyd oc Fromhed / effter det
Sirach.26. v.1. Sirach taler: Der hand siger saaledis: Vel den/ som haffuer en dyderig Quinde/ thi hand leffuer der aff vel en gang saa lenge. Huilcket oc Salo-
Prov.12. v.3. mon bekreffter med disse Ord: En dyderig Quinde er sin Hosbondes Krone/forstaa saa kostelig oc dyrebar/at ingen Krone af det ædelste Ophir Guld er imod den at ligne.

Saa haffuer det jo været Propheten en stoer Plage/at HErren vilde tage fra hannem saadan en dyrebar oc ædel Skat/ til huilcken hand hafde
Psal.102. v.7,8. ald sin hiertis Lyst oc begiering. Hand skulde nu bliffue tilbage som en Rørdrum i Ørcken/ som en enlig Spurre paa taget/ som David taler.

Men endog det vaar Propheten en meget Jammerlig tale / hand maatte høre om sin Hustruis dødelige Affgang: Saa stunis endda det Bud/HErren gaff hannem / effter huilcket hand sig skulde forholde/ langt meere besuerligt. Hand
1.Reg.21. Genes.37. 2.Sam.3. maatte icke klage / giffue sin Sorrig tilkiende ved udvortis tegen/ et nedbøyet Hoffued/ sønderrefne Kleder/ sæck oc Aske/ effter den Jødiske Viiß/ hand maatte oc icke græde eller skrige / klage sig for sine

Øyne

Dyne/ om hand ey torde for andre / paa det hans Hierte sorrig saaledis kunde bliffue forlindret / efter det Poeten siger:

------- Est quædam flere voluptas,
Expletur lachrymis, egeriturq́; dolor.

Det er:

Lyst er at græde/ thi ved Taare opfyldis Sorgen/ oc forgaar. Hand skulde pryde sig/ som paa en Glædskabs Dag/ haffue Hue paa Hoffuedet/ oc Sko paa Fødderne/ hand maatte icke skiule ofuer Munden / eller suobe Ansictet / som vijs vaar hos Guds Folck / i bedrøffuelige tilfald. 2. Sam. 15. Hand skulde oc ey æde Sørgebrød / efter Jødernes Sædvane udi Liigbegengelse / indbyde sine Venner til Maaltid/ wdskiffte Brød iblant dennem/ at trøste sig ofuer den døde/ oc gifue dennem dricke aff huszvalelsens Bægere/ som Jeremias taler. Dan. 13. Ezech. 12. Jer. 16.

Det vaar jo sandelig saare hart paa at gaa for den hellige Guds Prophete / saa en huer oc maa forundre sig herofuer / huad saadant dog skulde betyde! Men det er skeed altsammen/ som fremdelis formeldis i samme Capitel / til den Ende/ at saadan wsædvanlige Ting skulde være Folcket ligesom et Liust oc klart Spegel paa Guds retferdige Vrede oc Straff/ med huilcken hand dennem

for deris groffue Synder oc Mißgierninger / vilde hiemſøge / at ligeſom Propheten / endog hand hafde miſt ſine Øynes lyſt oc Hoffuedz Krone / maatte dog icke græde eller klage ſig / eller drage Sørgeklæder: Saa ſkulle oc borttagis fra deris Øyne / det ypperſte oc beſte / HErrens Helligdom / aff huilcken de ſig ſaa lenge / dog forſengelig / haffde roſet: deris Sønner oc Døttre / ſom ſkulde ihielſlaes med Sverd / ſaa at deris Troſt oc Hiertens Glæde ſkulde bliffue til intet / huor ofuer de dog ey en gang / ſkulle tore lade ſig mercke / at de vaare bedrøffuede / paa det Kongen aff Babylon ey meere ſkulde oppeckis til Vrede / oc handle haardere med dennem.

Saa haffuer da HErren villet / at Propheten ſkulde være et Forbillede / til det Jødiſke Folck: Ved ſit Korß oc Hierteſorrig giffue tilkiende / den ſtore Wlycke oc Straff / ſom dennem vilde offuerkomme / til huilcket hand ſig oc gierne hafuer bequemmet / ey ladet Modet falde / men med ſtørſte Lydighed forrettet alle Ting / ligeſom HErren det hafde befalet.

Elſkelige gode Chriſtne / vi hafue her i Dag en høy bedrøffuet Adels Perſon / ſom vi gierne haffde

de ynsket/ at GUd for lige haard Tale vilde haf-
ue forskaanet; men det hafuer behaget den Almæ-
tige oc alvidende Gud / huis Veye ere u-randsa-
gelige / nu anden gang at tale disse Ord til han-
nem/ saa hand maa klage med Job oc sige: GUd Job. 16.
giorde mig det ene Saar paa det andet/ hand haf-
uer løbet imod mig som en Kempe. Thi huor med
kand mand haardere angribe et Menniske / end
skære hannem Hiertet mit i tu/ oc legge det ene sty-
cke i Jorden / oc lade det andet blifue i Brystet/
altid suisendis oc verckendis / ligesom et hugget
Saar? Som Basilius kalder denne Skilßmis.

I saadan Hiertesorrig oc Smerte er det jo
Christeligt oc tilbørligt / at vi hannem/ oc andre
hans bedrøffuede Venner aff Guds Ord trøste
oc hußuale! Vi ville icke forbiude dennem at felde
modige Taare / thi det vaar at stride imod Natu-
ren/ som saadanne Affecter ey hafuer sat forgieff-
vis udi Menniskene; Ja imod den H. Skrifft/
som i haabetal / stiller os Gudfryctige Menni-
skers Exempler for Øyne/ som med største Væmo-
dighed hafue begrædet deris affdøde / huilcket oc
Syrach bekreffter / sigendis: Mit Barn/ naar Syr. 38.
nogen døer / da begræd hannem / oc beklag han-

nem/ ligesom dig vaar skeed stor Sorrig / efftersom hand hafuer været til. Saa vide vi oc aff Guds Ord/ at det hafuer været en stor Synd for HErren / naar nogen bortdøde / oc ingen / enten aff fornsdenhed icke vilde/ som GVds Aand klager hos Esaiam/ eller oc icke maatte begræde hannem/ som Ezechiels Exempel udviser. Huilcket oc skal specialiter forstaaes/ med andre Befalninger / som HErren hafuer gifuet imod den almindelige Low/ for serdelis Aarsager skyld. Huorfor vi oc icke kunde sette andre Prophetens Exempel for/ til et efterstun offuer deris affdøde / sig lige at forholde; men fast meere forbiude deñem saadant at efterfølge / med mindre de der til paa samme Viiß med Propheten / aff HErren vaare kaldede.

Esa. 57. v. 5.

Dog skulle sande Christne aff Prophetens Exempel / saa vitt lade sig bevege til en Christen Taalmodighed offuer deris affdøde/ at der som hand (huilcken huercken ved udvortis Tegen/ Graad eller Klage / motte gifue sin Hiertis Vædmodighed tilkiende/) hafuer med største Lydighed forholdt sig effter HErrens Befalning / oc ey viget der fra / enten til høyre eller vensire side/ bør det dennem langt meere effter Suck oc Graad/ oc

anden

anden Christelig Sorgeferd / at lade sig trøste oc huszuale; at de icke sørge som Hedninge/der hafue ingen Haab/som Paulus taler; Men gifue sig til freds/ oc stille deris Villie under Guds Villie/ ey saaledis at henge ved det timelige / at de forkaste det ævige/men føre deris Tancker fra de Jordiske/ til de Himmelske / fra de forgengelige/ til de wforgengelige. 1. Thes. 4. Philip. 3.

Nu at saadant diss bedre kand efterkommis/ ville vi søge Middel hos den/som allene kand hielpe; hos huilcken vi hafue den beste Lægedom/Siælens Roe/Samvittigheds Fred/ Hiertens Fryd oc Glæde at forvente. Det er HErren ald Trøstens GUd/ som trøster os i voris Bedrøfuelse/ hand som meddeeler os sin Aand/ huilcken gifuer vor Aand Vidnisbyrd / at vi ere GUds Børn. Rom. 8. Oc herpaa hafuer hand os grundelig forsickret/ udi sit hellige Ord/ som skal være et Liuss paa vore Stie / oc en Lycte for vore Fødder / saa vi icke fryctе for nogen Wlycke. Det er Siælens Aandelige Føde/ sødere end Hunning oc Huningkage. Det er det rette Lissens Brød/ af huilcket huo som æder / hand kand icke hungre/ men finder Føde oc offuerflødig nock. Ja huo som hafuer GUds 2. Cor. 1. Pſal. 119. Pſal. 19. Matth. 4. Joh. 10.

Ord

Pſal. 91. Ord i ſit Hierte / hannem kand intet ont vederfa-
ris. Thi den Hellige Skrifft/er/ſom Baſilius ret-
teligen hafuer ſagt: Communis medica animarum
officina, det er/Sixlens almindelig Apoteck.

Saa ville vi da føre diſſe høybedrøffuede A-
dels Perſoner til ſammeſted/at deris Hierteſorrig
aff den Hellig Aands Naade ved GVds Ord
maa forlindres / huortil blant andre Skrifftens
trøſtelige Sprock/ dette fornemmelig monne tie-
Pſal. 19. ne / huilcket er ſaa dyrebar / at intet Sølff eller
Guld / kand det betale: Ja derſom et bedrøffuet
Hierte/hafde ellers ingen Trøſt i den gandſke Bi-
bel / kunde det i ald paakommende Nød / ſig der
med behielpe. Samme Sprock med andre fleere/
hafuer denne S. Frue tegnet i ſin Bibel/ oc giort
ſig det ofte nyttigt til Trøſt oc huſualelſe/oc er mig
derfore tilſkicket aff hendis høybedrøffuede efter-
latte Venner/ at det i hendis Liigprædicken ſkulde
forklaris. Oc ſkal det være os diß kierere / fordi
den høyeſte Gud ſelff hafuer talet diſſe Ord til ſin
bedrøffuede Menighed i det Babyloniſke Feng-
ſel.

Sex ſkøne oc lifflige Huſualelſer / vil jeg ud-
drage aff dette gyldene Sprock / i den wtuifflacti-
ge Forhaabning/ at de ſkulle tiene / til at afftørre

de

afftørre de mange modige Taare/ſom feldis i denne ſørgelig Begiengelſe. Siden ville vi efftet Chriſtelig Sedvane / høre noget om denne S. Frues Adelig Herkomſt/ Chriſtelig Leffnet oc ſaligt Endeligt / oc dermed ende denne Prædicken. Den Almectigſte Gud være i midler tid hos os tilſtæde med ſin Hellig Aands Naade / at alting maa ſkee/ hans Naffn til ære/ oc os til ævig Salighed/ for Jeſu Chriſti vor HErris ſkyld / Amen.

I.

En førſte Trøſt oc Huſualelſe/ ſom en huer ſand Chriſten/ ſig med kand opholde/ udi ſaadan bedrøffuelig Tilfald / tager GUds Aand à ſortis filiorum Dei communicate, det er: aff den tilfellis ſkeffne oc Tilſtand / ſom Guds Børn ere undergiffne i dette Liff.

Thi huo ere de ſom dette ſigis til / jeg haffuer forlat dig/ jeg haffuer ſkiult mit Anſict for dig? Er det icke Guds eget Folck? Den Chriſten Kircke? ſom ſaa mange Sinde udi Skrifften kaldis/ hans Helligdom / hans Arff oc Eyedom / Chriſti Legeme oc hans Fylde / der opfylder alle ting i alle/ for huilcken hand oc er Hoffuedet / ſom Paulus taler. Det er Guds Brud / ſom ſtaar hos hans høyre Ephes. 1. Pſal. 45.

Cant. 4. høyre Haand i kosteligt Guld aff Ophir. Kongen hafuer behagelighed til hende/ thi hun er aldelis skøn / oc hafuer ingen Smitte/ hand hafuer giort
Ezech. 16. Pact med hende / at hun er bleffuen hans. Hand elsker hende fast meere end nogen Brudgom kand elske sin Brud / taler hende saa gandske kierligen
Hos. 2. til Hos. 2. Jeg vil troloffue mig dig i Retferdighed oc Dom/ i Naade oc Barmhiertighed / ja i Troen vil jeg trolofue mig dig/ at du skalt kiende HErren.

Denne sin kieriste Brud/ den Christen Kircke skiuler HErren sig offte fore / lader sine Børn gerade i allehaande Nød oc Gienvordighed/ hand lader komme. Hiertesorrig oc banghed ofuer deñem/ huilcken / saaledis trenger oc trycker dennem / at
Psal. 38. de maa gaa krogede oc saare nedbøyede/ som David taler. De maa af Hiertens Vanmodighed slaa Hænderne ud / oc raabe som en Barselquinde/ huis Tid der er kommen/ oc der er ingen Krafft til
Jerem. 4. at føde/ som Jeremias det beskriffuer. Ja HErren skiuler sig offte saaledis bag Veggen/ for sine kieriste Børn/ at de ey andet meene/ end det nu aldelis
Psal. 88. er ude med dennem/ saa de maa klage med David/ de ere elendige oc dødsiuge/ de hafue lijdt forfærdelser/ oc ere wiisse om fredē: Vandene gaa dem ind-

til

til Sielen/de ere nedsiunckede i den dybe Dynd/ oc Strømmene ere gangne dem offuer Hoffuedet/de haffue raabt sig trette/ deris Halß er heeß / oc deris Øyens Liuß/ er icke hos dennem mere. Psal. 69.

Saadant siger jeg/ maa alle laffue sig til/ som ville leffue Gudfryctelig i Christo Jesu/ thi HErrens Mund haffuer talet det/ hand haffuer os det ladet forstaa paa adstillige Steder udi sit Ord/ saa det kand icke sla feyl/ den Gudfryctige skal meget lide; Dommen skal begynde aff HErrens Huuß. Ja ligesom der er Degel til Sølffuet/ oc Ouen til Guldet/ saa prøffuer oc HErren Hierterne/ siger Salomon. Det er Apostelens Ord/ at huilcken HErren elsker / den tucter hand / oc hand hudstryger huer den Søn / som hand annammer. Voris Frelsere Christus haffuer oc det samme bekrefftet der hand sagde: I skulle grade oc hyle/ men Verden skal glæde sig/ oc i skulle haffue bedrøffuelse. Oc atter: Huo som vil følge mig efter / hand necte sig selff oc tage sit Kaarß paa sig: huo som icke tager sit Kaarß oc følger mig efter/ hand er mig icke værd. Psal. 34. 1. Pet. 1. Prov. 17. Heb. 12. Joh. 16. Marc. 8. Matth. 10.

Saa haffue vi oc her paa Skrifftens mangfoldige Exempler. Abel vaar en retferdig Mand/ Genes. 4.

hans Offer behagede HErren/dog bleff hand formyrdet aff den wgudelig Cain. Noë fandt Naade for HErrens Ansict/ Gud giorde sin Pact med
Genes.7. hannem / der hand vilde føre Vand offuer Jorderige / at forderffue alt det som haffde leffuendis Aande; Hand satte hannem/tegn effter floden/at saadant icke meere skulle skee/velsignede hannem/oc lagde alle Ting under hans Fødder: Icke diß mindre bleff Noë aff huer Mand foractet oc bespottes
Genes.8. i den første Verden/ udi hundrede oc tiuffue Aar/ oc der Jorden vaar renset fra saadan vederstygelighed / varede det icke lenge/ førend hans egen Søn den lille Cham / Canaans Fader giorde hannem det saa grofft / at hand nøddedis til at Liuse For-
Genes.9. bandelse offuer ald hans affkomme.

Genes.22. Abraham vaar jo en Mand / effter Guds eget Vidnisbiurd/som fryctede HErren / udi huilcken GVd oc haffde saa stor Behagelighed/ at hand foer hannem oc hans Sad evindelig; dog maatte Abraham lide oc udstaa meget ont/forlade sit Fæderne Land/ sin Slect oc sin Faders Huuß/ van-
Actor.7. dre omkring udi et fremmet Land / udi huilcket hand oc icke haffde en Foeds bred / den dyre Tid tuingde hannem / nu til Ægypten/ huor hand aff
Genes.12. fryct for Folckeds wgudelighed/ ey torde være sin

egen

egen Hustru bekiend. Nu til Gerar/ huor hand icke vaar i mindre Fare bestædiget; hand nøddedis til at udjage Jsmael/ som en Bespottere; hand bleff fristet aff HErrtn/ at slacte sin eniste Søn til Brendoffer. Hand maatte oc omsider see sin kieriste Hustrue Sara Død for sine Fødder/ som hans Historie udviser. Genes. 20. Genes. 22. Genes. 23.

Loth vaar en from Mand/ oc prædickede HErrens Fryct for Folcket / men hand haffuer oc icke været Korsfit foruden: hand bleff fangen/ bortført med sit gandske Huuß aff Kedarlaomer Kongen udi Elam / oc der hand fra hannem vaar befriet / bleff hand paa det høyeste tribuleret aff de skendige Sodomiter/ for huis skyld hand oc motte forsee sig til bierget/ at hand ey skulle bliffue deelactig udi deris Straff/ oc miste saa paa Veyen sin Hustru ved en ynckelig Affgang / der hun for sin Wlydigheds skyld bleff omvendt til en Saltsyytte. Genes. 14. Genes. 19.

Huor gick det den hellig Patriarch Jacob? motte hand icke bliffue Landflyctig for sin hadske Broder Esau? Kommer udi en haard Tieniste hos sin Morbroder Laban / udi tiuffue samfelde Aar / saa hand om Dagen forsmectede aff Hede/ oc om Natten aff Kuld oc Frost / Øyffnen vigede Genes. 28.

fra hans Byne/hans Løn bleff hannem tj gange
Genes.31. forvend. Den deylige Rachel døer hannem fra i
sin Barnefødsel under oben Himel. Hans Børn
giorde hannem den ene store Hiertesorrig effter
Genes. 35. den anden. Ruben besmittede hans Seng/Dina
Genes.34. bleff krencket/ Simeon or Levi udøste Blod / Jo-
seph bleff borte / den gode gamle Fader begræd
hannem/oc vilde icke lade sig trøste/men sagde: Jeg
Genes. 37. maa fare ned til min Søn aff Sorrig i Graffuen.

Huad skal jeg sige om Konning David/som
vaar en Mand effter GUds eget Hierte; monne
hand haffve været uden Kaarsk oc bedrøffuelse i
Jngenlunde: Men hand hafuer hafft en fuld oc
offuerflødig Maade/fra Barndom indtil yderste
Alderdom / fra det hand voctede Faarene / indtil
hand afflagde den Kongelige Crone. At jeg intet
skal tale om de mangfoldige Liffs farer hand haf-
I. Sam. 17. uer været besiedt udi/ nu der hand gaff sig i Kamp
med den mectige oc store Goliath / Nu der hand
I. Sam. 18. med tu hundrede aff de Philisters Forhuder beta-
lede Morgengaffue for Michol Kongens Daat-
ter / hand fick til Ecte: Nu der Saul hans Hoff-
I. Sam. à 19 uetfiende forfulde hannem fra en Sted til en an-
ad 28. den/saa hand huercken Dag eller Nat kunde være
viss paa sit Liff. Men huad meene vi/hannem at

haffue

haffue været om Hiertet/der hans egen Søn Absolon støtte hannem aff Regimentet; hand motte gaa offuer Kidrons Beck grædendis med høy Røst; Hand hafde skiult sit Hofuet/gick barfodet/ i ligemaade alt Folcket/ som vaar hos hannem? 2. Sam. 15.

Den gode oc Gudfryctige Job/om huilcken HErren oc selff til berømmelse sagde / at hans lige vaar icke i Landet/hafuer icke været forskonet for Kaarssens Bøgere: hand miste paa en Dag alt det hand haffde: De aff Seba fulde ud oc toge hans Øxen oc Asener / oc sloge Drengene med skarpe Sverd. Guds Ild faldt ned aff Himmelen oc fortærede hans Faar. Chaldæerne borttoge hans Camele: hans Sønner oc Døttre omkomme i deris førstefødde Broders Huuß/ved et stercke Veyr/som slog Husit ned paa dennem. Selff bleff hand slagen af Saar/med onde Bulder/fra hans Fodsol/ indtil hans Isse/saa hand motte tage sig et Skaar at skrabe sig med/oc sette sig ned i Asken: Hans beste Venner/ja hans egen Hustrue bespottede hannem. In Summa/hand haffuer saa hart været plaget/at hand oc aff Vtaalmodighed hafuer forbandet sin egen Fødsels Dag / ja siden meget yncke ligen beklaget sit langvarende Kaarß oc sagt: Dersom mand veyede min Jammer / oc Job. 1. Job. 2. Cap. 6.

lagde

lagde min Pine tilsammen i en Veyeskaal/ da bleff den suarere end Sand i Haffuet.

See/saaledis haffuer de Gudfryctiges skeffne været i fordum tid/alle Guds helgene/Patriarcher / Propheter oc Aposler/ oc deris tilhengere/ ere saa forsøgte; ja voris Frelsere Christus selff/ for alle de andre. Oc saaledis vil det bliffue til Verdens ende. Derfor/du bedrøfuede Siæl/som lider Korss oc Gienvordighed/Fristelse oc Anfectning/tenck icke/ at du est allene med Angest oc Nød beladen/ah ney/ du haffuer mange i Selskab med dig. Vider / at lige den samme Pine gaar eders Brødre offuer i Verden. Derfor saa lader den HÆDE/det er Korss oc Modgang / som tilslaes eder til en forsøgelse/icke komme eder fremmet fore/ ligesom eder hendede noget fremmet/som Aposte-
1. Pet. 4. v. 12. len S. Peder raader alle Christne Kaarsdragere. Thi Kaarsset maa icke være Guds Børn en fremmet Giest/ men deris daglig Spise. Huilcket er det første.

II.

EN anden Husualelse / som en sand Christen kand haffue udi Kaarss oc Modgang/tager Guds Aand/ à crucem imponentis voluntate, aff hans Villie oc Forsiun / som legger os Kaarssit

Korsit paa/oc gifuis tilkiende med det Ord JESV/ naar HErren siger: JESV hafuer forlat dig/ JESV haffuer skiult mit Ansict for dig. Vil dermed lære/ at Guds Børn bliffue icke aff en hendelse eller slumpelycke med Kaarsit beladne / meget mindre at det skulle komme fra Dieffuelen eller onde Menniſker / som ere hans reite Lemmer oc Verckſted; fra Spaakonen oc Trolkonen/ſom mange nu udi Verden tilskriffue deris onde/oc ville saa hielpis igien/ved det samme Middel/at den ene Dieffuel skal forjage oc bortdriffue den anden/ huilcket dog icke at kunde skee / haffuer Christus ſielff til god underviſning lært os i Evangelio: Men Kaarsit kommer fra HErren/hand som sønderslaar oc læger / fører til Helffuede oc fra igien/ som Anna Samuels Moder bekiendte. Matth. 12. Oc herpaa hafue vi mange skrifftens Vidniſbyrd/saa vel i gamle/som ny Testamente. 1. Sam. 2. Huo er den som torde sige: alt skeede det / oc HERREN befoel det icke? Mon der icke skal udkomme aff den Høyestis Mund / de onde Ting oc de gode? siger Jeremias. Thren. 2. Propheten Amos hafuer oc det samme bekrefftet/ sigendis: Mon der være en Wlycke i en Stad/ oc HErren hafuer icke giort det? Amos. 3. Ja Syrach taler oc merckelig der om i sin Huuſbog/ med disse Ord:

Syr. 11. Liff oc Død/got oc ondt/Armod oc Rigdom/ cre
fra HErren. Huor herligen haffuer Asaph be-
skreffuen Guds Børns Kaarß oc Modgang/der
Psal. 75. hand saaledis hafuer talet: Det kommer icke/for-
staa Lycke eller Wlycke / aff Øster eller Vester/ ey
heller aff Biergene i Øcken; thi Gud er den som
dømmer / som skal nedtrycke denne/oc ophøye
denne/thi der er et Bæger i HErrens Haand / oc
Vinen er rød/det er skencket fuldt aff sterck Vijn oc
hand skencker der af: det er/deeler huer sin Maade
til/som hand skal dricke/ somme lidet somme meget/
efftersom de ere hannem kierkomne. Ja at HEr-
ren er den/som tilsøyer os Kaarsit oc Modgang/
haffuer Guds Aand sielff giuet tilkiende ved Pro-
Esa. 45. pheten Esaiam med disse Ord: Jeg er HErren oc
ingen meere/ jeg som bereder Liuß oc skaber Mør-
cket/ jeg som giør Fred oc skaber Wlycke/ Jeg er
HErren/som dette giør altsammen. Voris Frelser
Christus hafuer sielff grundeligen undervijst os/
at intet skeer uden Guds villie / der hand haffuer
Matth. 10. sagt: Selgis icke to Spurre for en Penge? Oc icke
en aff dennem falder paa Jorden/uden eders him-
melske Faders villie: end ere alle eders Hofuedhaar
taalde / frycter eder derfore icke / i ere bedre / end
mange Spurre. Apostelen taler oc meget smuck om

Kaar-

Kaarsit sigendis: Dersom i lide Refselse/da tilbiu-
der Gud sig imod eder/som imod Børn: men ere i Heb.12.
uden Reffselse i huilcken de alle ere declactige/da ere
i sw-ætte oc icke Børn.

Aff saadanne oc andre Skriftens vidnißbyrd/
kunde vi retteligen slutte/Kaarset ey os at tilskickis
fra nogen anden/ end fra HErren vor Gud allene.
Huorfore oc Guds Helgene altid haffue til skreff-
uit HErren ald deris modgang oc gienvordighed.
At Josephs Brødre bortsolde hannem af Had til
de Jsmaelitiske Kiøbmænd/som førde hannem til
Ægypten: huem gaff hand skyld derfore? Icke san-
delig sine Brødre/ men fornemmelig Gud i Him-
melen / thi der de nu komme ned til hannem / oc
hand lod sig kiende aff dennem/siger hand blandt
andet: GVD haffuer sendt mig hid ned/for eder.
Oc effter sin Faders dødelig Affgang / taler hand Gen. 45.
endnu tydeligere her om/ oc giør en merckelig un-
derskeed imellem sine Brødres intention, oc den
leffuende Guds intention: Thi som de komme oc
falde ned for hannem/ oc sige: See vi ere dine Tie-
nere/forlad os voris Mißgierning oc Synd/at vi
giorde saa ilde imod dig! Da svarer hand: Fryc- Gen. 50.
ter icke: thi mon jeg være i Guds Sted/forstaa/at
forhindre det som hand vil haffue frem? I tenckte

at giøre ilde mod mig : Men Gud tenckte at giøre det got / som i see nu klarlige at gaa for sig. Den fromme David bleff udi sin Fluct for Absolon meget ilde ofverfalden af den Skiendegiesi Simei Gera Søn / som bandede oc slog til hannem med Steen / oc der Abisai Seruja Søn / vilde hafue sla-
2. Sam. 16. get Hofuedet aff hannem / formeente David hannem det oc sagde : Lad hannem bande / thi HErren hafuer sagt til hannem / band David / oc huo kand sige : Huorfor giør du saa ? Der den gode Job haf-
Job. 1. de mist alt det hand haffde / gaff hand icke skylden paa Menniskene / de Arabier oc Chaldæer / meget mindre vilde hand giffue Diefuelen den ære / at hand haffde kommet saadant aff Sted / men hand tilskreff det den høyeste Gud allene / oc sagde med storste frimodighed : Nøgen kom jeg aff Moders Liff / oc nøgen skal jeg fare der hen igien : HErren gaff / HErren tog / HErrens Nafn være loffuet. Ja der hand nu vaar slagen af Diefuelen med onde bylder fra top oc til taa / oc hans vanartige Hustru spotte-
Job. 2. de hannem i hans smerte / suarede hand saa gandske taalmodeligen : Haffue vi annammet det gode aff HErren / skulle vi oc icke annamme det onde ? Voris Frelsere Christus bleff fangen i Ørtegaarden af Juda oc den Jødiske skare / Peder vilde forfeete hannem / drog sit Sverd ud / oc hug den ypperste Præ-

stis

ſtis Suend et Ore aff: Men Chriſtus ſtraffede Matth. 26.
hañem/befoel hand ſkulle ſtinge Suerdet igien i ſin
Sted/thi de giorde icke ſaadant aff dennem ſielff/
men det vaar ſaa beſkicket aff hans himmelſke Fa-
der: Skal jeg/ſiger hand/icke dricke den Kalck/ſom
min Fader gaff mig?

See ſaadant bør alle ſande Chriſtne idelig at betencke / at naar dennem møder Kaarſz oc Gienvordighed / de da icke ſøge Aarſag/ enten udi Lyckens Lob / ſom ſligt haffuer beſkicket / ſaa ſom de gamle Hedninge haſue giort/eller beſkylde Naturen med ſine Influentier oc Effecter, ſom Chaldæer oc Stiernekiger/der effter Himmelens Løb / ſaadant haffue wdregnet. End oc icke ſkylde ſig ſielff derfore/ at de ved deris Viſszdom / Konſt / Legemis gode Conſtitution. Rigdom oc andet ſaadant / kunde lettelig haffue affvendet en oc anden tilfald/derſom de ickun betiden ſig der paa haffde betenckt. Alt ſaadant er idel daarlighed/oc ſtrider imod det aabenbarede Ord / huilcket klarligen ſiger os / huor fra Modgang oc Medgang monne komme. Vel er det ſandt/at Naturen er icke forgiefuis/oc Gud bruger Naturen ſaa vel til hielp/ſom oc til Straff. Saa kand oc Dieffuelen med ſine Lemmer wdrette ſtoreting i Naturen / til at ſkade de Gudfryctige / effter

Ephes. 6. 2. Cor. 11. som hand er en tusindfold Konstener / en Første udi Lufften / som regierer udi denne Verdens Mørckhed / oc kand forvandle sig til Liusens Engel. Men saa kand hand dog intet giøre / uden Guds tilladelse / hand kand icke skade det ringeste Haar paa voris Hoffuet. Potestas Diaboli, sub potestate DEI est, siger Augustinus: Dieffuelens Magt er under Guds Magt. Derfore / saa bør det os med alle Guds Helgene / ja med Christo sielf icke at hensee til Causas secundas, de nærværende oc Naturlige Aarsager / som efter deris villie intet kand skade GUDS Børn: men vi skulle stedse betencke Causam primam, den første oc Offuernaturlige Aarsag / den ævige oc allmectigste GUD / som giør alt huad hand vil i Himmelen oc paa Jorden / oc derfor sige med David: Det er skeed af hannem / oc det' er underligt for vore Øyne. Item: Loffuet være Gud / som dagligen legger os Byrde paa.

Pſal. 135. Pſal. 118. Pſal. 68.

Oc er det meget trøsteligt for alle sande Christne / at Kaarsit kommer fra Gud / hand som er voris kiere Fader / der meener os det saa gandske troligen / at aldrig kand nogen Naturlig Fader haffue sit Barn saa kiert / Gud voris himmelske Fader haffuer os jo langt kierere. Hand haffuer tegnet os paa Henderne / saa at om en Moder kunde forglemme

Pſal. 103.

sit

ſit diendis Barn/at hun ey ſkulle forbarme ſig offuer ſin Liſſuis Søn/ vil HERren dog aldrig forglemme os. Men at hand tilſkicker os Kaarſet/det gier hand aff idel Kierlighed/ at vi diß bedre ſkulle lære at kiende hannem / oc paakalde hannem i ald vor Nød/thi hand vil icke vor forderſſuelſe/ men at vi ſkulle leſſue. Sige ſig derfore et huert GUDs Barn/ med den hellige Auguſtino: Et cum blandiris, Pater es, & cum cædis, pater es; Ideo blandiris, ne deficiam; Ideo cædis, ne peream. det er baade naar du handler mildelig/eſt du vor Fader/ oc naar du reſſer/eſt du vor Fader: Derfor handler du mildelig/ at jeg icke ſkal forſage; derfor ſlaar du / at jeg icke ſkal fortabis. Oc det ſiemmer ſmuckt ofuer eus med Apoſtelens Ord/der hand ſiger: Derſom vi dømte os ſielff/da bleſſue vi icke fordømte; Men naar vi dommis/ da ſtraffis vi af HErren/ paa det vi med Verden icke ſkulle fordømmis. Saa ſkulle vi derfore / ſom lydige Børn gierne annamme ſaadan HErrens Reſſelſe/ja glæde os der offuer. Eſa. 49. 1. Cor. 11.

Oc huo vilde icke det gierne giøre/ effterſom HErren handler med os/ ſom en god Vert kand handle med ſine kierkomne Giæſter/at ligeſom paa Gierſtabs tid/ de fornemmeſte ſidde øfverſt til Bords/ bliffve beſt tracterede/der maa icke fattis

for

for deñem i Glassene; men med de andre/ som ere ringere/ actis det icke saa nøye/ dog faa de oc huad de skulle hafve: Saa gaar det oc til udi HErrens Giestebud/ hand er den som setter sine beste Venner øffuerst/ giver dennem store maader/ lader icke fattis for dennem udi Kaarssens Bægere. O salige ere alle de som dricke aff det Bægere HErren hafver i sin Haand! huorledis kand dennem vederfaris en større Ære? Betencker dog/ dersom en Verdslig Herre oc Konge/ vilde sette en aff sine Tienere til Bords med sig/ bede hannem Dricke aff sit eget Bægere/ huad skulle den Tienere sige sig lyckssalig? Langt meere maa den/ som GUD indbyder til sit Bord/ oc lader dricke aff sit Bægere/ sige sig lyckssalig: thi Kongers Gunst er timelig/ men HErrens Naade varer til ævig tid. Men wlyckssalige ere de Menniskер/ som ey maa dricke den salige Kalck/ de som lefve hen udi Vellyst oc Glæde/ vide aff intet ont at sige: de maa være visse paa/ at HErren holder dennem icke for sine Venner/ oc lader dennem derfor gaa huor de ville: dog skulle de omsider/ naar
Psal. 75. den klare Viin er uddrucket/ oc Giestebudet haffver ende/ bekomme Bærmen/ saa de skulle raffve oc tumle.

Derfore/ du Guds Barn/ som lider Kaarss oc

Bedrøs-

Bedrøfuelse/glæde dig udi dit Hierte/oc tenck/ at jo haardere du reffis aff HErren/jo kierere hafuer hand dig: det er dig hæderligt at ſidde iblant de øffverſte til din HErris Bord: Chriſtus din Frelſere haffuer dig tildrucket/ aldrig kand du ſvare hannem med retten. Sig derfor glædeligen med David: Jeg vil annamme den mangfoldige Salighedſens Kalck/ oc paakalde i HErrens Naffn. Pſal. 116.
Det er det andet.

III.

SEn tredie Trøſt oc Huſualelſe/ ſom GUds Børn ſkulle hafue i ald deris Bedrøfuelſe/ beſkriffuer os Guds Aand/ ab iræ præſentis brevitate, aff den nærverende Vredis Korthed/ huilcket giffuis med det Ord/ et Øyeblick tilkiende. Jeg hafver forlat dig et lidet Øyeblick/ af Vrede ſkiulte jeg mit Anſict for dig/ et lidet Øyeblick.

HErren voris Gud bliffuer ingenlunde vred paa os forgieffuis/ ſkal hand bliffue vred paa os/ da maa vi viſt giffue hannem Aarſage der til/ oc vel haffue fortient hans Vrede oc Vnaade; thi ſaa ſtaar der ſkreffuet: Du ſetter voris Mißgierninger for dig/ vore vbekiendte Synder i Liuſet for dit Anſict/ derfor fare alle vore Dage hen/ for din Vrede. Alt det HErren bliffuer vred paa os/ Pſal. 90.

det volde voris mangfoldige Synder / de giøre
Esa. 59. Skilsmis imellem voris Gud oc os / hand som er
Jer. 4. en fortærendis Ild imod Synden / oc hader Of-
Psal. 5. uertrædere. Vore Synder volde det / at HErren
skiuler sit Ansict for os / saa at / om vi end udbrede
Esa. 1. vore Hænder / oc meget bede / hører hand dog icke.
Dersom vi icke syndede / da hafde vi altid en naa-
dig Gud; men eftersom vi dagligē synde / siuncke jo
dybere oc dybere ned i det onde / saa nødis hand til
at straffe / føre os ved Tuctens Riisz paa den rette
Bane / at vi kunde kiende Synden / oc den alvor-
ligen aff Hiertet begræde: huilcket naar det skeer /
tilvender hand os igien sit naadis Ansict / at en-
dog vi for vore Synder skyld / med huilcke vi han-
nem saa høyligen hafue fortørnet / vel vare meere
Straff værde / saa vi dog at vide / hans Vrede
ickun at vare et Øyeblick / oc saa heder det; sublatâ
causâ tollitur effectus: Naar Vreden ophører / saa
faar oc Kaarsset en ende.

Her paa hafue vi mange trøstelige Vidnisz-
byrd i den hellige Skrifft. I Helgene / siger Da-
vid / siunger HErren Loff / tacker oc priser hans
Psal. 30. Hellighed / thi hans Vrede varer et Øyeblick / oc
hand haffuer lyst til Liffuet / om Afftenen varer
graaden / men om Morgenen glæde. Hos Pro-

pheten

pheten Esaiam taler HErren os meget trøstelig
til / der hand siger: Gack mit Folck / kom i dit Esa. 26.
Kammer/or luck din Dør efter dig/ skiul dig som
et lidet Øyeblick/indtil en Vrede gaar offuer. Det
er det David siger udi Psalmen / at HErren er
barmhiertig oc naadig / taalmodig oc meget mi-
skundelig/hand skal icke altid trætte/ey heller være
Vred evindelig / huilcket HErren selff igienta-
ger hos Propheten/der hand siger: Jeg vil icke al- Psal. 103.
tid trette/ey heller være vred til ævig tid / men der
skal blæse en Aand fra mit Ansict/oc jeg vil giffue Esa. 57.
Aande/det er som Lutherus det haffuer forklaret/
Jeg vil vederquæge de bedrøfuede: thi HErrens
Vræde er en fortærendis Ild; naar den recker til
hans kiere Barn/fornemme de stor Hede oc bryn-
de/oc maatte i et Øyeblick bliffue til intet/der som
HErren icke loed blæse Aande / trøstede oc veder-
quegede dennem / at de fortørrede Been kunde
grønnis. Ja vi haffue HERRens Forjettelse/at Esa. 66.
hand mit udi Vreden vil tencke paa sin Barmhier-
tighed/oc hans Naade skal være huer Morgen ny.
De Retferdige blifue vel ressede/men dennem skal
vederfaris meget got. Jn Summa / alt huad Sap. 3.
Guds Børn lide i denne Verden / det er ickun et
Øyeblick / en liden Stund / som Christus sagde:

Joh. 5. Om en liden Stund see i mig icke / oc atter om en liden Stund da skulle i see mig. Huilcket hand selff saaledis forklarer: I skulle græde oc hyle / men Verden skal glæde sig / oc i skulle haffue bedrøfuelse / ja Smerte / forstaa saadan / som en Barselquinde kand haffue / naar hun er i yderste Nød. Dog skal eders Bedrøffuelse omvendis til glæde / thi jeg vil see eder igien / oc eders Hierte skal glæde sig / oc ingen skal kunde tage eders Glæde fra eder.

Endog nu det er ickun et lidet Øyeblick / saa blifuer det mangt et Guds Barn meget langsomt oc kiedsommeligt. Thi forhaling / i huor kort den monne være / er den dog den nødlidende alt forlang: Et Øyeblick siunis offte som mange Aar. Det vaar et langsomt Øyeblick / for den arme Quinde /

Matth. 9. Luc. 13. som hafde Blodsoet i tolff samfulde Aar / end meere for den / som vaar krumpen / oc kunde icke see op i atten gandske Aar. Huad meene vi om det Menniske / der laa ved den Dam Bethesda / oc haffde

Joh. 5. veret siug i 38. Aar. Saa vel som den der sad hos

Act. 3. Tempelens Dør oc vaar halt af Moders Liff meere end fyrgetiuffve Aar. Mangt et Guds Barn hafver ey en helbreds Stund sin gandske Liffs tid / oc tencker derfore vel offte ved sig sielff; Ah du fromme oc gode GUd! er dette en liden Stund /

er

er dette et Øyeblick? Haſver jeg icke baaren mit Korſs ſaa mange Dage; ſaa mange Vger; ſaa mange Maaneder/ſaa mange Aar! ja min gandſke Liffs tid! Saa ſiger mand med David: HErre/huor lenge vilt dn aldelis forgleme mig? Huor lenge vilt du ſkiule dit Anſict for mig? Huor lenge ſkal jeg raadſla med mine Siel/oc hafue angiſt dagligen i mit Hierte? Item/ Min GVd/ min Gud/hui forlodſt du mig? Du eſt langt fra mig min Hielp/jeg motte raabe om Dagen/oc du vilde icke ſvare/oc om Natten/oc jeg tier icke. Pſal. 13. Pſal. 22.

Men fromme Chriſtne/Gud regner icke tiden effter vort Seyerverck/men effter ſit eget Timeglaſs: Huorledis det? Som Gud lærer udi Pſalmen/der hand ſiger: Tuſinde Aar ere for dig/ſom den Dag der frem gick i gaar/oc ſom en Nattevect. Huilcket oc Apoſtelen S. Peder bekreffter med diſſe Ord: Dette ene ſkulle i vide at en Dag er for HErren/ſom tuſinde Aar/oc tuſinde Aar/ſom en Dag. HErren forhaler icke Forjættelſen/ ſom nogle acte det fore. Saa heder det da/at vor modgangs oc bedrøfvelſis tid/er ickun et Øyeblick for HErren. Stunis nogen det icke ſaa at være/hand acte flitteligen paa diſſe tre effterfølgendis Sty- Pſal. 90. 2. Pet. 4.

 ecker/

cker / saa skal hand vel gifve det Magt / at det saa hafver sig i sandheden.

Det 1. er den ævig Straff / som de ugudelige skulle lide oc udstaa. Thi foruden det / at Straffen i sig sielff er vlidelig / oc beskriffvis derfore i Guds Ord / med forskreckelige Naffne: Det udvortis Mockhed / huor der er Graad oc Tændgnidsel: en Flds Søe / som brender med Svogel uden affladelse. Guds hastigheds Viin / som vblandet er iskencket i hans Vredis Kalck / den ævige Ild: Med andre flere; foruden dette siger jeg / er det oc en ævig Straff. Det er den ævig Ild / som er bered Dieffvelen oc hans Engle / udi huilcken de vgudelige skulle pinis Dag oc Nat udi ald ævighed / deris Ild skal aldrig udslyckis / oc deris Orm skal aldrig døe / de skulle pinis med Ild oc Svogel deris Pinis Røg skal opfare i ald ævighed / oc de skulle icke hafue Roelighed Dag eller Nat / de skulle tygge deris Tunger / oc bespotte Gud i Himmelen for deris Smerte oc Saar. Oc her hos skal der ingen Husualelse være / ingen hielp / ingen Haab om befrielse / huilcket oc voris Frelsere i Parabel viiß hafver gifvet tilkiende med den Rige Mand / som laa i Helfvedis Lue / oc ofver dette / at hand med sierste harm maatte see Lazarum i Abrahams

Matth. 8.
Apoc. 19.
Apoc. 9. & 14. cap.
Matth. 25.
Apoc. 19.
Esa. 66.
Apoc. 14.
Apoc. 16.
Luc. 16.

brahams Skiød / som hand saa meget tilforne haffde foractet/ oc nu vel gierne ønsket hannem at være i lige fordømmelse med sig/ kunde hand oc icke bekomme en enisie draabe Vand at ledske sin Tunge med/ det er/ den allermindsie vederquegelse; men hand oc maatte høre/ at der vaar et svelgende Dyb imellem Abraham oc hannem befestet / oc derfore ingen Vdgang aff den Pinis sted at forventis. Saadant er jo forskreckeligt at høre/ om denne wlidelig oc ævig Pine/ oc kunde end de ugudelige haffve Forhaabning effter tusinde Aar at blisve befriede/ huilcket vel vaar lenge/ maatte de end trøste sig der ved: men nu saar det aldrig ende. Vaar der et Bierg saa stort/ som den gandske Verden/ oc en liden Fugl førde allenisie huert hundrede Aar et Sandkorn der fra / kunde det dog en gang faa ende/ men Helsvedis Pine faar aldrig ende. Huo som det betencker/ hand maa jo gisve det mact/ at det vi lide her udi Verden/ er intet/ der imod at regne/ vden et Øyeblick.

Det 2. som skal actis udi Guds Børns Lidelse/ er voris Lefnetz korthed. Vi vide aldrig/ naar Døden gior en ende der paa; i Dag sund oc karsk/ i Morgen slug oc skrøbelig: i Dag lefvende/ i morgen død. Derom taler David meget merckelig sigen-

Pſal. 39. ſigendis: See/ mine Dage ere en Haands bred/ oc mit Liff er ſom intet for dig. For Menniſkene/ vil David ſige/ ſiunis det vel noget/ men for dig er det ſlet intet. Oc huad ſkulle det være/ efterſom Folcket er ickun Høe/ oc hans Herlighed ſom et
Eſa. 40. Blomſter paa Marcken/ Høet bliſver jo tørt/ oc Blomſteret falder aff? ſom Propheten haſver raabt efter Guds Befaling. Den gode Job haſver oc vel viſt der af at ſige/ der hand beſkreff Men-
Job. 14. niſkens Leffnet med diſſe Ord: Et Menniſke fød aff en Quinde/ leffver en ſtacket tid/ ja faa Dage/ det gaar op ſom et Blomſter oc affalder/ det flyer ſom en Skygge oc bliſver icke beſtandigt. Huilcket oc David bekreffter udi Pſalmen/ der hand ſiger:
Pſal. 103. Et Menniſke er udi ſit Leffnet lige ſom Græs/ hand blomſtris ſom et Blomſter paa Marcken/ naar Været farer der ofuer/ ſaa er det icke meere der/ oc den ſted ſom det ſtod paa kiendis icke meere. Huad er et Menniſke/ ſiger Syrach/ oc huor til duer hand/ huad kand hand gaffne/ oc huad kand hand ſkade? hans Dagis tal/ naar det er noget/
Sir. 18. (kommer paa det høyeſte/ er hundrede Aar. David gior enda Regningen korter/ oc ſiger: Vore Aars Dage i dem) mens de varer/ oc i huilcke vi leffve/ ere halffierdſindstiuffve Aar/ ſaa fare vi bort/

bort/ligesom vi fløye herfra/saa det ey er kiend en gang/at vi her hafve været. Oc huad er 80. eller 100. Aar/om det kunde komme saa viit/at ligne imod ævighed? sandelig intet andet/end et Øyeblick. Tusinde Aar/siger Sirach/ere imod ævighed at ligne/saa meget som en Vandsdrobe imod Haffuet/oc et Sandkorn imod Haffsens sand. Naar da nu et Menniskes Liff/her er i Verden/faaer ende/saa faaer ald hans Sorrig oc Modgang ende/men det ævige Liff faaer aldrig ende. Pſal. 90. Sirach. 18.

Oc er det Tredie/som vi skulle acte udi Kaarss oc Modgang/at der paa vil følg ævige Glæde oc Herlighed: saadan Glæde/som intet Øye haffuer seet/intet Øre haffuer hørt/oc er aldrig opstiget i noget Menniskis Hierte. Huo som maatte beskue Gud i et Øyeblick/hand skulle icke tage ald Verdens Guld oc liggende Fæ der fore. Men huad meene vi det skal være/naar vi skulle see hannem Ansict fra Ansict? Kunde dog Peder bekomme saadan Hiertens Glæde/der hand saae Christum forklaret paa Bierget/at hand oc forglemte alle Ting oc sagde: O HErre/her er got at være/lader os giøre tre Boliger/dig en/Mosi en/oc Eliæ en. Da skulle vi jo langt meere kunde sige om de ævige Boliger: Her er got at være/lader os Glæde oc 1. Cor. 2. 1. Cor. 13. Matth. 17. Apoc. 19.

Fryde os for Gud oc Lammet / til huis Bryllup vi ere kaldede. Huo vilde derfor icke gierne lide ondt et Øyeblick / huo vilde icke gierne tage sit Kaarꝭ paa sig oc følge Christum efter / oc sige med den Christen Kircke:

Skulde det end vare fra Morgenstund
Oc indtil Affstens Ende/
Saa skal mit Hierte slet ingenlund/
Fortuiffle eller fra dig vende.

Ja trøste sig med Apostelens Ord: Jeg holder det saa / at de Ting som vi nu lide her / ere icke værd / forstaa / at tale om / eller en gang at see til / imod den Herlighed / som paa os skal Obenbaris. Item: vor trengsel / som er stacket oc let / giør os en offver aldmaade ævig victig Herlighed / vi som icke see til det synlige / men til det wsynlige / thi det synlige er timeligt / men det wsynlige er ævigt. Oc det er det Tredie.

Rom. 8.

2. Cor. 4.

IV.

Den fierde Trøst / som den naadige Gud tilsiger sine lydige Børn / med Kaarꝭ oc Bedrøfvelse / tagis / à congregationis insequentis jucunditate: Aff den lystige oc Glædelige samling / som vil følge

følge der effter/oc beſtriffuis med diſſe Ord: Jeg vil forſamle dig med ſtor Barmhiertighed. Guds Aand vil ſaa meget ſige: Meent du/at jeg ſlet haffuer forſkut dig? Ah ney ingenlunde: Men vær ickun Taalmodig/oc forlad dig paa mig allene/thi i et Øyeblick vil jeg forſamle dig med ſtor Barmhiertighed/oc lade dig ſee mit Anſict/ſaa du ſkalt finde min Trøſt/ſmage min kierlighed/oc fornemme min hielp. Mit Faderlige Hierte brender til dig / at jeg ſkal forbarme mig offuer dig / min barmhiertighed er ſaa ſtoer imod dig/ at den langt offuergaar en Moders Kierlighed: den ſtaar dig ſtedſe aaben fore/oc ſkal icke ſattis/ men være dig/ ſom en tilig oc ſildig Regn/ved huilcken du ſkalt voxe oc formeeris/bekomme Roed oc blifue ſterck/ ſaae ny Krafft/føris paa Ørne Vinge/oc ſamlis/ ſom Kyllinge under Moderens Vinge. Jer. 31.

Huorledis ſamler da Gud os med ſtoer Barmhiertighed? 1. Conſolando, I det hand trøſter os i Kaars oc Bedrøffuelſe/ſtyrcker oc opholder vore Hierter/at vi med ſtørſte Taalmodighed/ja med hiertens Fryd oc Glæde drage Kaarſens Byrde. Trøſter/trøſter mit Folck/ſiger HErren/taler kierligen til Jeruſalem/oc raaber til hende/at hindis Strid haſuer ende/oc hindis Mißgierning er for- Eſa. 40.

laden. Oc paa et andet sted fremfører hand disse meget glædelige Ord: Himlene ere min Stoel oc Jorden mine Føders Skammel/men jeg vil see til den Elendige/ oc til den som haffuer en sønderknuset Aand/oc som frycter for mit Ord. Glæder eder med Jerusalem/oc fryder eder i hinde / thi i skulle die/ i skulle bæris i Armene / oc i skulle forlyste eder paa Knæ / som en Moder husualer nogen/ saa vil jeg husuale eder / oc i skulle saa Hußualelse. Om saadan Trøst beder David meget inderligen / der hand siger: Gif mig/ HErre / igien din Saligheds Trøst/oc opholdt mig med en frivillig Aand; saadan en Aand / vil David sige / der kand giøre mig ferdig / ja drifue mig til at tage imod huis du mig vil tilskicke / der altid kand forsickre mig paa din Naade/oc giffue min Aand Vidnißbyrd / at jeg er dit Barn. Saadan Trøst haffuer den hellige Stephanus fundit i sit Hierte; at der hans Modstandere skare Tenderne tilsammen ofuer hannem/ oc stormede endrecteligen til hannem / da som hand vaar fuld aff den hellig Aand/saae hand fast til Himmelen/oc saae Guds Herlighed/oc Jesum/ som stoed hos GUds høyre Haand. De hellige Apostle hafue oc samptligen denne Trøst fornummen/der de bleffue forfulde for Christi Naffns bekien-

Esa. 66.

Psal. 51.

Rom. 8.

Act. 7.

kiendelsis skyld/oc opløfftede deris Røst til Gud. Historien formelder/at der de haffde bedet/da rørdis steden/der som de vaare forsamlede/ oc de bleffue alle opfyldte med den hellig Aand / oc talede Guds Ord med frimodighed. Ja de som tilforne haffde holdet sig inden lucte Dørre/ skiult sig her oc der affstryet for Jøderne; de vaare nu ferdige/at gaa alle deris Fiender under Øynene/lade sig fange oc binde/oc vaare glade / naar de haffde været verdige til at vanæris for JEsu Naffns skyld. Oc saaledis trøster HErren endnu dagligen alle troendis udi Kaarss oc Bedrøffuelse/ at de oc bliffue bestandige indtil enden / oc kunde med Apostelen tacke Gud for saadan naade/oc sige: Loffuet være Gud oc vor HErris JEsu Christi Fader/Barmhiertigheds Fader/oc ald trøstens Gud/ som trøster os i ald vor Bedrøffuelse / at vi kunde trøste dennem/ som ere i allehaande Bedrøffuelse/med den Trøst/der vi blefue trøstede med af Gud.

Act. 4.

Joh. 20.

Act. 5.

2. Cor. 1.

2. Samler HErren os til sig mitigando, i det hand forlindrer oc formilder Kaarset saa det bliffuer os icke alt for suart / at vi skulle vansmecte der under oc gaa til grunde/huorpaa vi oc haffue skriftens Exempler. Vel vaar det Jacob et stort Kaars at hand stedse haffde møye oc arbeyde hos sin

Morbroder Laban/oc ickun saare liden Tack der-
fore: men saa velsignede HErren hannem igien
diß rigeligere/gaf hannem glæde for Sorgen/som
hand oc sielf bekiendte/der hand kom tilbage aff sin
lange Tieniste: HErre sagde hand/jeg er ringere/
end alle de Miskundheder/oc ald den trofasthed/
som du haffuer giort imod din Tienere: thi med
Gen. 36. min Staff gick jeg offuer Jordan/oc nu er jeg vor-
den til tu Hær. Joseph/vaar en Liffegen Tienere/
Gen. 39. bort sold aff sine Brødre/men hans Kaars bleff
forlindret/der HERren lod hannem finde naade
hos Potiphar/at hand satte hannem offuer sit
gandske Huuß. Vel bleff hand ilde medhandlet/
der Gud skiulte sit Ansict for hannem et Øyeblick/
men hand samlede hannem med stor Barmhier-
Job. 42. tighed. Den gode Job vaar icke lidet plaget/der
HErren skiulte sig for hannem/men hand bleff oc
rigeligen trøstet/thi HERren opholt hannem/
hand samlede hannem igien med stor Barmhier-
tighed/der hand gaff hannem dobbelt/aff alt det
hand hafde. Det vaar David en tung Byrde/der
Saul forfulde hannem/men den bleff forlindret/
der HERren gaff hannem Israels Regimente;
Hand hafde en beest Skaal at dricke/der hans e-
gen Søn stod hannem efter Liffuet/men den bleff
om-

omvendt til glæde / der hand paa ny bleff indta-
gen / ja saae sin Søn Salomon sidde paa sin 1. Cor. 10.
Stoel. Det heder retteligen / GUD er trofast /
som skal icke lade os fristis offuer formuen / men
giøre saadan en ende paa fristelsen / at vi den kun- Gen. 41.
de taale.

3. Samler Gud os til sig Liberando / I det hand endelige slet borttager Korset: Huilcket skeer end oc tit her i Verden. Saa befriede hand Joseph aff Fengselet / oc satte hannem til Landsens Fa-
der / at ingen uden hans villie maatte opløffte Haand eller Foed i gantske Ægypti Land. Saa frel-
ste hand Bethuliam af Holofernis vold / der hand Judith. 13.
gaff hannem udi en Quindis Haand / huilcken
hug hannem Hofuedet af. Oc de tre Mænd af den Dan. 3. & 6.
Babyloniske Ildoen / som for deris Gudstienisie
der vaare indkaste. Daniel bleff frelst aff Løverku-
len / oc ophøyet til største Ære. Jonas bleff udfriet Jon. 2.
aff Hualfiskens Bug / oc kom wskad paa Landet.
Oc om saadan befrielse taler David / der hand si- Psal. 66.
ger: I Folck loffuer vor GUD / oc lader hans loff-
uis Røst høris / som holder voris Siæle i Liffue /
oc lader vor Foed icke glide. Thi Gud du haffuer
forsøgt os / du hafuer klaret os / ligesom Sølf blif-
uer klaret; du haffuer ført os i Garnet / du lagde

en

en Klemme paa vore Lender/du lodſt Menniſkene fare offuer voris Hoffuet/ vi ere komne igiennem Ilden oc Vandet/men du udførde oc vederquegede os; Oc paa en anden ſted ſiger hand: Du haffuer forvendt min Graad til en Dantz/du haffuer affdraget min Sæck/oc giordet mig med glæde/at min Ære ſkal ſiunge dig Lof oc icke være ſtille: HErre min Gud jeg vil tacke dig evindelig.

Men derſom ſaadan befrielſe icke ſkeer her i Verden/huor vi dog haffue ingen bliffuende ſted/ kunde oc icke forvendte os nogen beſtandig glæde/ ſaa ſkal det viſſelig ſkee effter dette Liff/ at naar vi gaa ald Verdens gang/oc Gud beſkærer os en ſalig Stund oc Affſkeed fra denne glædelige Dal/ hand da vil ſamle os til vore Forfædre. Legemet ſkal huile i Graffuen fra ald Wroelighed/ Sielen ſkal være udi Guds Haand/ huor ingen Pine
Eſa. 57. rører hinde: Derom taler Propheten Eſaias ſigendis: Den retviſe bliffuer borttagen fra Wlycke/oc de ſom haffue vandret rettelige for ſig/ komme til Fred/ oc huile i deris Herberge: Ja voris Siæle blifue indbundne i de leſuendis knipper hos
1. Sam. 25. HErren/ſom Abigael ſagde til David. Oc paa den yderſte Dag/ naar Høſtens tid kommer/ at vore Legemer/ ſom haffue været henſaaede i Jorden

den til forraadnelse/skulle tilhobe føyis med Siælene / da skal det gaa for sig / som voris Frelsere CHRistus haffuer talet: Sancker først klindten tilsammen / oc binder den i Knippe/ at mand kand opbrende den / men samler mig Hueden i min Lade. Da skulle vi forfare Aposielens Ord at være sande/ at det som er saaet i forkrenckelighed / staar op i wforkrenckelighed / det som er saaet i vanære staar op i Herlighed / det som er saaet i skrøbelighed staar op i Krafft/ det som er saaet et naturligt Legeme / opstaaer et Aandeligt Legeme. Voris dødelige Legemer skulle blifue Christi forklarede Legem lige / huilcket hand skal giøre efter den Krafft / med huilcken hand oc kand giøre sig selff alle ting wnderdanige/ som Paulus taler. Matth. 13. 1. Cor. 15. Phil. 3.

Nu vel / efterdi HErren vil samle os / med saa stor Barmhiertighed / huo vilde da fortryde et Øyeblick at lide Korss oc bedrøffuelse? at hand icke fast heller vilde recke der efter med begge Hænder; hafue det samme Mundheld / som S. Povel hafde/ der hand sagde til de eldste aff Menigheden i Epheso: See jeg som er bunden i Aanden / farer til Jerusalem/ oc veed icke / huad mig der skal vederfaris / uden at den hellig Aand vidner i huer sted / oc siger / at Baand oc Fengsel bie mig der/ Act. 20.

men jeg fryeter intet aff det / jeg holder mit Liff oc icke selff dyrt / paa det jeg kand fuldkomme mit Løb med glæde. Thi ingen blifuer cronet / med mindre
2. Tim. 2. hand hafuer siridet loffligen / oc uden vi lide med Christo / da kunde vi icke ærefuld gisris med han-
Rom. 8. nem; Men lide vi med taalmodighed / bevare Troen / fuldkomme Løbet / saa maa vi være visse paa Retferdighedsens Crone / huilcken den retfer-dige Dommere paa den Dag skal gifue alle den-
2. Tim. 4. nem / som vendte hans Herligheds Obenbarelse.

Det er det Fierde.

V.

EN Femte Trøst / som alle sande Christne kunde hafue i Korss oc Bedrofuelse / tager Guds Aand / à gratiæ imminentis æternitate, af den tilkommende Naadis w-endelighed / oc befattis udi disse Ord: **Med ævig Naade vil jeg miskunde mig ofuer dig.** Trøsteligt er det / at HERren kalder sin Barmhiertighed en stor Barmhiertighed / eller oc store Barmhiertighe-der / som Ordet lyder / saa Guds Børn skulle be-komme en Naade efter den anden / en Gafue efter den anden / saa vel Aandelig / som Legemlig / at de skulle blifue rige i Gud / de skulle blifue druckne aff

hans

hans Huusis Fædme/ oc skenckis med Vellyst/ som med en Strøm. Men langt meere trøsteligt er det/ at HErren strax herpaa kalder sin Barmhiertighed en ævig Naade/ huilcken icke skal ophøre eller haffue ende; Thi huad vaar et Menniske tient dermed/ at Gud bevisde hannem i Dag sin Naade/ oc i Morgen eller den anden Dag/ vilde udøse sin Vrede ofuer hannem? Huad kunde det hielpe/ at Gud samlede hannem til sig nogen tid i sit Rige/ oc siden der effter udstøtte hannem fra Glæde oc Fryd til yderste Angist oc Nød? Sandelig saadan Naade vaar hannem ickun Aarsage til større væmodighed oc Sindsens forstyrring; lige som den/ der fra stor Verdighed/ Rigdom oc Glæde er geradet til yderste Armod oc Fattigdom/ bedrøfuis ickun meere/ naar hand tencker paa sin førrige Velstand; Det vaar jo fast bedre/ at hand aldrig hafde vist der aff at sige. Derfore kand det icke udsigis huad Trøst her udi ligger forborgen/ at GVds Naade er en ævig Naade/ huilcken David meget herligen beskrifuer sigendis: Hans Naade varer fra Ævighed oc til Ævighed/ offuer dennem som hannem frycte/ oc hans Retferdighed varer fra ævighed/ hos dennem som holde hans Pact/ oc tencke paa hans Bud at giøre der effter. Oc paa

Pſal. 36.

Pſal. 103.

en anden sted siger hand: Vi hafue en Gud/som er
Psal. 68. en Gud til megen Salighed/en HERre HERre
som hielper fra Døden. Oc atter: Tacker HErren/
velsiger hans Nafn/ thi hand er god/ oc hans Mi-
skundhed varer ævindelig/ oc hans Sandhed til
Psal. 100. Slect oc anden. Ja HERren selff hos Prophe-
ten Esaiam forsickrer os om det samme/ der hand si-
ger: Himlene skulle forgaae som Røg/ oc Jorden
skal ældis som et Klæde/ men min Salighed skal
blifue evindelig/ oc min Retvisshed skal icke for-
Esa. 51. derffuis.

Saadan Naade oc Salighed/ begyndis udi
dette Liff/ thi HErren styrcker de trette Hænder/
oc bekrefter de snublede Knæ/ hand udgyder Vand
paa det tørstige/ oc Strømme paa det tørre/ at
Esa. 44. hans Vdvalde voxe/ som Pile hos Vandbecke;
hand lader sine forløste komme tilbage med Fryd/
Esa. 35. oc ævig Glæde skal være ofuer deris Hofuet/ Fryd
oc Glæde betager dennem/ oc Pine oc Sorrig oc
Suck skulle fly fra dennem. Men allermest skal
saadan Naade oc Salighed angaa efter dette Lif/
naar GVd skal vorde alting udi alle/ da skulle vi
Psal. 23. retteligen settis til Bords/ oc faa fuld' iskencket
for os. Saa lenge vi ere i dette Liff/ bekomme vi
de Naadsens Smuler/ som falde aff voris HEr-

ris

ris Bord / ſmage nogle Draaber aff Vellyſtens Strøm / fornemme en liden Glands aff GVds Herlighed : men naar det dødelige faar iført ſig wdødelighed / oc det forkrenckelige wforkrenckelighed / da ſkulle vi bekomme alle Ting uden Nade / oc ſee hañem ſaadan ſom hand er : da ſkulle vi forfare det ſom ſkreffuet ſtaar / at de ſom her hafue hafft Trengſel et lidet Øyeblick / haffue toet deris lange Kiortle / oc giort dennem hvide i Lammens Blod / de ſkulle ſtaa for Guds Stoel oc tiene hannem Dag oc Nat i hans Tempel / den ſom ſidder paa Stolen ſkal betecke dennem / de ſkulle icke hungre meere / ey heller tørſte meere / der ſkal ey heller Solen falde paa dennem / eller nogen brynde / thi Lammet / ſom er mit i Stolen / ſkal føde dennem / oc ledſage dennem til de leſuende Vandkilder / oc GVd ſkal afftørre ald Graad aff deris Øyne. Det ſkal da gaa for ſig / ſom er beſkreſuen i Viiſdommens Bog : De Retferdige ſkulle leſue evindelig / HErren er deris Løn / oc den Høyeſte ſørger for dennem / derfore ſkulle de faa et herligt Rige / oc en deylig Crone af HErrens Haand. Ja vi ſkulle da rettelige ſee for Øyne / det at fuldkommis / ſom ſkreffuet ſtaar : Guds Tabernackel er hos Menniſkene / oc hand ſkal boe hos dennem / Apoc. 7. Sap. 5. Apoc. 21.

de skulle være hans Folck / oc hand skal være deris Gud / Døden skal icke være meere / ey heller Sorg / ey heller Skrig / ey heller Pine / thi saadan er forgangen. Oc det er den evige Naade / med huilcken HErren loffuer udi voris foretagne Text / at hand vil miskunde sig offuer sine kiere Børn.

Ved denne samme evige Naade / hafuer Guds Helgene videt at opholde sig udi deris Gienvordighed. Huor ved trøstede Job sig udi sin yderste Nød andet / end denne Salighed / der hand sagde: Ah / at min Tale nu maatte blifue beskrefuen i en Bog / oc mine Ord maatte indtryckis / at de kunde udhuggis med en Jernstijl / oc fyldis med Blye i
Job. 19. en Klippe til evighed. Oc jeg veed at min Frelsere lefuer / oc hand skal her effter staa paa Jorden / oc effter ad de hafue igiennemstunget denne min Hud / da skal jeg see Gud af mit Kiød / det er / hand som hafuer paataget sig mit Kiød oc Blod; den som jeg skal beskue for mig / paa den yderste Dag / oc mine Øyne skulle see / oc icke en fremmet i min gestalt. Den gode David erindrer sig saa
Psal. 18. offte denne Salighed i sin Bedrøffuelse; HErre / siger hand / jeg hafuer dig hiertelig kier / min Styrcke / min Klippe / mit Slot / oc min Hielpere / min Gud / paa huilcken jeg mig forlader / mit

Salig-

Saligheds Horn oc min høye Beskiermelse. Oc atter: HErre din Mistundhed er i Himlene / din Salighed recker indtil Skyerne. Item: HErren er mit Liuß oc min Salighed / for huem skulle jeg fryctе / HErren er mit Liffuis Krafft / for huem skulle jeg grue? Hand beder oc GUd om denne Salighed / der hand siger: HERRE / viß os din Mistundhed / oc giff os din Salighed. Asaph trøster sig oc rigeligen ved denne Guds Naade sigendis: HErre / naar jeg icкun hafuer dig / da skotter jeg huercken om Himmelen eller Jorden; mit Kiød forsmeltede oc mit Hierte / mit Hiertis Klippe oc Deel er Gud ævindelig. Ved denne Guds ævigvarende Naade / hafue de siuff Brødre trøstet sig / oc sagt med største Frimodighed til Antiochum / som dennem lod henrette: Du forbandede Menniske / du tager vel det timelige Liff fra os / men ald Verdens HErre / fordi vi døe for hans Loug / skal opvecke os til det ævige Lif. Det hafuer oc været den Gudfryctige Babylæ Trøst / der hand maatte miste sit Liff / at hand da glædeligen sagde: Min Siæl / kom igien til din Roe / thi HErren hafuer giort vel imod dig / thi du befriede min Siæl fra Døden / mit Øye fra Graad / min Fod at jeg icke bleff omstødt: jeg vil vandre for

Pſal. 33.

Pſal. 27.

Pſal. 85.

Pſal. 37.

2. Macab. 7.

Pſal. 116.

HEr-

HErren i de lefuendis Lande. Oc ved ſamme Guds ævige Naade oc Sandhed/haffue alle ſande Christne ſig at trøſte/at derſom de ickun holde faſt ved HErren/da ſkal hand hafue lyſt til dennem; Naar de kalde paa hannem/ſkal hand bønhøre dennem/hand vil være hos dennem i Nød/ udfrie dennem oc giøre dennem til ære/hand vil
Pſal. 91. mette dennem med et langt Liff/oc viſe dennem ſin Salighed.

Det er det Femte.

VI.

SEn ſiette oc ſidſte Trøſt/ſom et Guds Barn kand haffue i Korſz oc Bedrøfuelſe/tager Guds Aand/à DEI, hæc promittentis fidelitate; aff Guds Trofaſthed/ſom ſaadant hafuer lofuet.

Der kunde nogen ſaaledis tencke ved ſig ſielff/ oc ſige: Det er en ſtor Trøſt for alle Guds Børn/ ſom vi nu hafue hørt/men monne det ſaa være i ſandhed/monne jeg kunde aldelis troe/oc forlade mig der paa? Ja viſſeligen/du Guds Barn/maat du dig der paa forſickre/thi det er icke nogen løſz Snack/men den/ſom det hafuer talet/ſkal vel føre det til ende/GUd din Frelſere hafuer tilſagt dig det: Oc ſaa ſtaar her til Beſlutning: Saa ſiger

HEr-

HErren din Igienløser: Thi saadant skal være mig ligesom Noæ Vand / der jeg soer at Noæ Vand skulde icke meere gaa offuer Jorden/saa haffuer jeg oc soeret/ at jeg vil icke meere være Vred paa dig/ eller straffe dig. Voi huilcken Beslutning HERren fremsetter trende stercke or wryggelige Argumenter /huilcke den førig forjettelse saa hart bekreffter / at intet Guds Barn kand / eller bør nogen Sinde derom at tuiffle.

Det første tagis aff den Person/som det haffuer talet/ hans Essentz oc Værelse/ Majestet oc Herlighed/oc befattis udi disse Ord: Saa siger HErren/forstaa den / for huilcken ingen GUd er skicket/oc efter huilcken der skal ingen være/ hand som er selff den første / oc med de sidste selff / oc HErre er hans Naffn / hand vil icke giffue nogen anden sin Ære / ey heller Affguder sin Loff / hand sidder offuer Jordens Klodde / oc de som boe der paa ere som Græshopper / hand udrecker Himlene som det Tynde / oc breder dennem ud som et Paulun at boe udi. Hand er en Gud allene offuer alle Kongeriger paa Jorden/fra Solens opgang

Esa. 43.
Esa. 41.
Esa. 42.
Esa. 40.
Esa. 37.

Pſal. 33. til hindis nedgang/er ingen foruden hand: Huad hand taler/det kand icke feyle/men ſom hand ſiger/ſaa ſkeer det/oc ſom hand taler/ſaa ſtaar det
Eſa. 45. der. Hand haffuer ſoret ved ſig ſelff/ Retviſſhedens Ord udgick aff hans Mund/oc ſkal icke om-
Pſal. 46. vende. Hand hafuer ſagt: mine Anſlag ſkal ſtaa faſt/oc jeg vil giøre alt det ſom mig behager. Der
1. Pet. 2. er endnu aldrig fundet ſuig udi hans Mund; Thi Gud er icke et Menniſke/at hand ſkulle liuffve/ey heller et Menniſkis Barn/at hannem ſkulle an-
Num. 23. gre noget/ſkulle hand ſige det/oc icke giøre det? Ney ſandelig: Men hans Naade oc Sandhed
Pſal. 117. varer evindelig/thi hand er Sandheden ſelff/oc kand icke liuffve/oc alle hans Forjettelſer ere ja oc
2. Cor. 1. Amen i Chriſto Jeſu/ſom Apoſtelen merckeligen taler. Oc er det at acte/at ligeſom vi beſlutte alle vore Bøner med det Ord Amen/huilcket bemercker ſaa meget/ſom/Ja/Ja/det ſkal viſſeligen ſkee/ſom vi bede om: Saa ſtadfeſter HErren ſine Forjettelſer med det ſamme Amen/ſom hand vilde ſige: Ja/Ja/huad jeg taler/det vil jeg viſſeligen holde/i ſkulle udi Giemningen forfare/at jeg haffuer icke talet et Ord forgieſuis: Men alt huad jeg haffuer talet/det er ſaa i alle maade bleffuet fuldkommet/thi Himmel oc Jord forgaa/men mine
Luc. 21. Ord

Ord forgaa icke. Oc er det icke en ringe Trøst for alle Guds Børn / at de vide / at HErren er saa sandru oc trofast udi sine Forjettelser / at fordi hand er Gud / kand det icke feyle; Saa de hafue ey lenger behoff at spørge / moñe saadant skulle skee? Men allene sige: Saa sagde HErren.

Det andet Argument / med huilcket saadan Forjettelse stadfestis / tagis aff den skiønne oc trøstelige Titel / som HErren giffuer sig / at hand er vor Igienløsere. Saa siger HErren din Igienløsere / hand som haffuer løst dig aff Dødsens oc Helffvedis Baand / at der du for din Wlydigheds skyld vaar bunden / oc saaledis hengifuen til ævig Trældom / at du affskildt fra Gud / skulde være Dieffvelens Liffegen / oc haffue største Spot oc Forhaanelse / haffuer jeg HErren befriet dig / heffnet din Spot / som dig vaar offuergangen / oc voffuet der paa det kieriste jeg haffde / icke Sølff eller Guld / men min eniste Søn / huilcken jeg sende til Verden at blifue din Broder / oc saaledis end oc paa Kiøds vegne at løse dig / at du ved hans Blod skulle faa Frihed / oc komme til din førige Stand igien / lige saa fuldt / som du det selff kunde haffue forhuerffuet. Haffuer jeg da nu / vil HErren sige / taget mig din Sag saa nær / at jeg haffuer igienløst dig

ved min eenbaarne Søns Blod / huad skulle jeg da necte dig min hielp udi de ting / som icke ere nær saa høye: at jeg udfrier dig aff Legemlig Nød / forsiuner dig ined huis til dette Liff kand være fornøden / trøster dig udi Kaarsset / oc giffuer dig en
Jer. 32. sand Besiandighed indtil Enden: Ney / det skal være min Lysi / at jeg kand giøre dig got / jeg vil icke forlade dig / eller sla Haanden aff dig / men bønhøre dig paa en behagelig Tid / oc hielpe dig paa
Esa. 49. Salighedsens Dag. Jeg kaldede dig af Moders Liff / oc drog dig ud aff Moders Liff: Jeg selff vil
Esa. 46. bære dig indtil Alderdommen / oc jeg vil bære dig indtil graa Haar / thi jeg hafuer frelst dig med en
Esa. 45. ævig Frelse / oc du skalt icke bespottis eller beskemmis i ald ævighed / siger HErren.

Saa glæde sig her ved et huert Menniske udi
Ebr. 2. fristelsis oc anfectnings Tid / at HErren er hans Frelsere / hans Broder / hans Kiød oc hans Been / der hafuer oc hafft hannem saa hiertelig kier / at hand selff hafuer giffuet sig i Døden for hannem /
Joh. 3. paa det hand icke skulle fortabis / men hafue det ævige Liff / som CHristus taler. Huilcket oc den hellige Johannes meget herligen udfører i sin dyrebare Epistel / med disse Ord: Der udi er GUds
1. Joh. 4. Kierlighed obenbaret i os / at Gud hafuer sendt sin

Søn

Søn den eenbaarne til Verden / at vi skulle leffue ved hannem; derudi er Kierligheden icke / at vi haffue elskt Gud / men at hand haffuer elskt os / oc udsendt sin Søn til en Forligelse for vore Synder. Oc Apostelen taler meget tydeligen til sine Romere om det samme sigendis: Guds Kierlighed er udøst ved den Hellig Aand / som er giffuet os / thi Christus døde for os wgudelige i Tide / der vi vaare end ſkrøbelige: Thi der dør neppelig nogen for en retferdig / men Gud haffuer ladet seet sin egen Kierlighed imod os / at Christus er død for os / der vi vaare endda Syndere: Saa skulle vi da meget meere / efter at vi ere retferdige giorde i hans Blod / bliffue frelste ved hannem fra Verden: thi dersom vi ere forligte med Gud / formedelst hans Søns Død / der vi vaare Fiender / da skulle vi meget meere / efterdi vi ere forligte / frelsis i hans Liff. Slutte nu derfor en huer med Apostelen oc sige: Alle ting maa tiene dennem til gode / som elske Gud. Oc huad ville vi sige om disse ting? Er Gud med os / huo kand da være imod os? Huilcken som icke sparede sin egen Søn / men gaff hannem hen for os alle / huorledis skulle hand icke naadeligen giffue os alting med hannem? Rom. 5. Rom. 8.

Det 3. Argument / som HErren styrcker vo-

ris Troe med om sin Naade / at vi aldelis intet hafue behoff at tuiffle / tagis aff den Eed HErren haffuer soeret os ; huilcken hand ligner ved den Eed / som hand soer det Menniskelige Kiøn udi Noæ tid ; at lige saa sterck et Forbund / som hand da giorde med Menniskene / Saa sterck oc fast skal oc dette Forbund være / oc icke ryggis til ævig tid. Derom lyde HErrens Ord saaledis: **Saadant skal være mig ligesom Noæ Vand / der jeg soer / at Noæ Vand skulle icke meere gaa ofuer Jorden / saa hafuer jeg oc soeret / at jeg vil icke meere være vred paa dig / eller straffe dig.**

Det er eders Kierlighed vitterligt / at der det Menniskelige Kiøns Ondskab dagligen tiltog / oc alt Kiød nu hafde forderfuet sin Vey paa Jorden / lod HErren regne udi fyrretiuffue Dage oc fyrretiuffue Netter / oc saa udslettede Menniskene med Quæget / ja alt det som haffde Aande paa Jorden / det wndertagen / som vaar med Noæ udi Arcken : Men der Floden vaar affstillet / oc Jorden vaar renset fra vederstygeligheden / oprettede HErren sin Pact paa ny med Noa oc hans Sæd / soer hañem / at saadan Floed skulle icke være meere.

Huil-

Huilcket Moses saaledis beskriffuer: HErren sagde i sit Hierte: Jeg vil icke forbande Jorden for Menniskens skyld/ thi Menniskens Hiertis Tancker ere onde aff begyndelsen / oc jeg vil icke meere her effter slaa alt Kiød der leffuer/ som jeg haffuer giort: saa lenge som Jorden bliffuer endnu / skal Sæd oc Høst / Frost oc Hede/ Sommer oc Vinter / Dag oc Nat aldrig afflade. Oc GUd satte Regenbuen i Skyerne til et Tegen paa den Eed/ oc den Pact hand oprettede med Menniskene/ huilcken Eed oc Pact hand der effter / saa bestandeligen haffuer huldet / at det gandske Menniskelige Kion haſuer været fri fra Vandenis Nact oc offuerstyrtning / den gandske tid fra Syndfloden/ at Forjettelsen bleff giffuen / indtil Esaiæ tid/ da den bleff igientagen/ udi tusinde fem hundrede Aar/ oc nu siden der effter / fra Esaiæ / indtil vore Tider/ meere end tōtusinde fire hundrede Aar/ er tilsammen tretusinde ni hundrede Aar/ oc vil saa bliffue indtil Verdens Ende. Oc endog der midler Tid ere nogle Byer oc Lande bortskyldne aff store oc mectige Vandløb / som dennem haſuer offuerfaldet / see / saa er dog icke det gandske Menniskelige Kion blefuet udslettet/ som HErren haſuer soeret. Nu siger HErren / ligesom jeg da soer/ at jeg icke Genes. 8.

meere

meere vilde føre Vandene ofuer den gandske Jord/ til at ødelegge alt Kiød / oc Sagen taler for sig sielff / mand seer det jo for Øyne / at jeg haffuer holdt det redeligen som jeg haffuer soeret; Saa i lige maade haffuer jeg oc soeret / oc endnu suærger dig min Menighed oc kieriste Brud / at jeg aldrig vil blifue meere vred paa dig / aldrig meere skiule mit Ansict for dig / aldrig mere straffe dig / men være dig en naadig oc Barmhiertig GUd oc Fader / i føre dig med Salighed / saa du skalt faa Rødder oc Blomstris oc Knoppis / oc jeg HERren skal være dig en deylig Krone / oc et herligt Hoffuetbaand; Oc jeg vil icke forlade dig i ævighed / men holde dig denne min Eed saa fast / at naar Biergene vige / oc Høyene henfalde / skal dog min Miskundhed icke vige fra dig / oc min Freds Forbund skal icke bucke. Seejeg HERREN haffuer talet / som forbarmer mig offuer dig.

Esa. 54.

For saadan høy Naade / Trøst oc Husualelse / sige vi dig O Fader / Søn oc Hellig Aand / Loff Ære oc Priiß / fra nu oc indtil ævig tid / Amen.

Huad

HVad sig belanger / at tale om Erlig oc Velb. Fru Beate Rosenkrantz / Henrich Tottis til Boltinggaard hendis Adelige Stamme oc Herkomst / Gudfryctige oc fornufftige Liff oc Leffnets fremdragelse / Christelige oc salige Affskeed fra dette korte oc besuerlige Liffs Mødsommelighed / til det ævige oc himmelske Riges Herlighed / Da er hun fød paa hindis Fædernegaard Rosenholm Aar 1608. den 15. Octobris.

Hendis Fader vaar E. oc. V. Mand Holger Rosenkrantz til Rosenholm / Damarckis Rigis Raad.

Hendis Moder vaar E. oc V. Fru Sophia Brahe aff Elffvet.

Hendis Farfader vaar E. oc V. Mand / Jørgen Rosenkrantz til Rosenholm / Danmarckis Rigis Raad / Befalingsmand paa Kaløe Slot / oc udi voris naadigste Herris oc Kongis unge Aar / til Regieringen forordnet.

Hendis Farmoder / vaar E. oc V. Fru Dorothe Lange til Stafføgaarde

Hendis Farfaders Fader / vaar E. oc V. Mand Otte Rosenkrantz til Boller / Danmarckis Rigis Raad / oc Befalingsmand paa Dronningborg Slot.

Hendis Farfaders Moder / vaar E. oc V. Fru Margrete Ganß aff Potlitz.

Hendis Farmoders Fader / vaar E. oc V. Mand Gunde Lange til Bredning / Befalingsmand paa Svenstrup.

Hendis Farmoders Moder / vaar E. oc V. Fru Cathrine Breide aff Margaard.

Hendis Farfaders Farfader / vaar E. oc V. Mand / Herr Holger Rosenkrantz til Boller / Danmarckis Rigis Marsch oc Raad.

Hendis Farfaders Farmoder / vaar E. oc V. Fru Margrete Flemming aff Brunlag i Norge.

Hendis Farmoders Farfader / vaar E. oc V. Mand / Hans Lange til Kiergaard.

Hendis Farmoders Farmoder / vaar E. oc V. Fru Maren Spend aff Vinstrup.

Hendis Farfaders Morfader / vaar E. oc V. Mand / Herr Jesper Ganß Friherre aff Potlitz.

Hendis Farfaders Mormoder / vaar E. oc V. Fru Anna Maltzan.

Hendis Farmoders Morfader / vaar E. oc V. Mand / Jacob Breide til Vangaard.

Hen-

Hendis Farmoders Mormoder/vaar E. oc Velb: Fru Thale Emicksdaatter.

Hendis Morfader / vaar E. oc V. Mand/ Axel Brahe til Elffved / Danmarckis Rigis Raad/oc Befalingsmand paa Dalum Closter.

Hendis Mormoder / vaar E. oc Velb. Fru Mette Gøie aff Schiersøe.

Hendis Morfaders Fader / vaar E. oc V. Mand / Otte Brahe til Knudstrup / Danmarckis Rigis Raad / oc Befalingsmand paa Helsingborg Slot.

Hendis Morfaders Moder / vaar E. oc V. Fru Beate Bille aff Lyngsgaard.

Hendis Mormoders Fader / vaar E. oc V. Mand Falck Giøe til Skiersøe.

Hendis Mormoders Moder/vaar E. oc V. Fru Ide Ulstand aff Torup.

Hendis Morfaders Fader/ vaar E. oc Velb. Mand Herr Tyge Brahe til Tosterup / Ridder/ Danmarckis Rigis Raad / oc Befalingsmand paa Helsingborg Slot.

Hendis Morfaders Farmoder / vaar E. oc Velb. Fru Sophia Rud aff Vedbygaard.

Hendis Mormoders Farfader / vaar E. oc Velb. Mand/Herr Mogens Giøie til Bollerup/

Danmarckis Rigis Hoffmester / oc Befalings-
mand paa Skanderborg Slot.

Hendis Mormoders Farmoder / vaar E. oc
Velb. Fru Margrete Sture aff Gammelgaard.

Hendis Morfaders Morfader / vaar E. oc
V. Mand / Herr Clauß Bilde til Lyngsgaard /
Norgis Rigis Hoffmester / oc Befalingsmand
paa Bahuß.

Hendis Morfaders Mormoder / vaar E. oc
Velb. Fru Lisabet Wlstand aff Glimminge.

Hendis Mormoders Morfader / vaar E. oc
Velb. Mand / Herr Trüde Wlstand til Torup /
Befalingsmand paa Vardbierg Slot.

Hendis Mormoders Mormoder / vaar E.
oc Velb. Fru Jide Brock aff Vepnetoffte.

Videre om denne S. Fruis Adelige Stam-
me oc Herkomst at formelde / actis ey fornøden /
efterdi det dog alle bekiendt er / hendis Foreldre /
aff huilcke hun paa Fæderne oc Møderne er fød oc
baren / baade aff Blod oc Dyd ret ædle oc fornem-
me at haffde været.

Der hendis kiere Foreldre aff HErren med
hende vare velsignede / haffue de ladet det være de-
ris høyeste attraa / at hun med Legeme oc Siæl /
gandske maatte hengiffuis Gud til et leffuendis oc

han-

hannem velbehageligt Offer/ hannem alleene at tiene/alle sine Liffs Dage/ oc derfor ved alvorlig Bøn oc paakaldelse/ igien haffue befalet hende/ Gud som hende gaff. Oc paa det hun kunde blifue en ret lefuende Lem udi Christi Legeme/ da haffue de ved den hellige Daab/ strax ladet hinde udi den Christen Menighed indliffue/ huor hun ved Vandbadet udi Ordet er bleffuen igienfød/ oc den herlige Pact oc Forbund imellem Gud oc hende er oprettet/ at hand er bleffuen hendis Fader/ oc hun hans kiere Barn / oc til en Medarffuing til det Himmelske Rige er antagen.

Siden der hun udi Aarene voxte oc tiltog/ da haffuer oc hendis kiere Forældre / huis Hiertens Begiering det hafuer altid været/ at deris Børn oc gandske Huuß effter dem / maatte holde HErrens veye/ oc giøre huad ret oc god er/ paa det HErrens Velsignelse/ som hand haffuer loffuet de hannem frycte/ maate være offuer dem / saa snart hun vaar kommen til skønnen/ oc effter haanden/ som Aar oc Alder kunde taale / med allerstørste omhygelighed ladet hende udi Guds sande Kundskab vnderviise / oc aff hans eget Ord ladet hende lære / huorledis hun hannem effter hans Villie skulle dyrcke oc tiene/ hannem rettelig udi Aand oc

Sandhed paakalde/oc vandre udi hans? Veye efter hans egne Bud oc Befaling. Derforuden hafue de oc holdet hende til ald Dyd oc Skickelighed/ oc ladet hende lære / alt huad en fromme Adels Jomfru vel egnede oc anstoed.

Saadan Flid oc Omhu / som hendis kiere Foreldre hende udi Guds Fryct oc alle Christelige Dyder at optucte/hafue anvendt/er ved Guds egen Medarbeydelse meget vel lyckedis / saa hun aff første Barndorm / saasom udi Aar oc Alder/ saa oc icke mindre udi alle Dyder / Viisdom oc Naade hos Gud oc Menniskene er opvoxet oc forfremmet / oc hendis unge Aar udi hendis Foreldres Huuß udi GVds sande Fryct saaledis hafuer fremdraget / at hun stedse hafuer været dennem en dydig oc lydig / ja en meget kier oc behagelig Daatter/som sin Skyldighed mod deũem med ald Ærbødighed oc Tieniste sig altid beflittede at bevise / saa oc ellers mod alle / være sig aff hendis Stand eller andre/sin store Dyd/ Finhed oc Fornufft / stedse beteede / oc derfore med billighed for saadanne store Dyders skyld / som hun rigelig aff Gud vaar begafuet med/oc sielff altid lagde Vind paa at øffue/oc udi alle hendis Gierninger at lade fremskinne / aff alle de hende kiende / vaar høyt elskt oc berømmet.

Aar

Aar 1641. er hendis kiere nu billig høybedrøfuede Hoßbunde/Erlig oc Velbiurdig Mand Henrich Tott til Boltinggaard/ Høffuedtzmand paa Bergenhuuß/effter Guds den Almectigstis Forsiun oc behagelig Villie bleffuen til Sinds at bede om hende/huor om hand oc hendis kiere Foreldre haffuer tiltalet / aff huilcke hun hannem samme Aar er bleffuen tilsagt/ oc giorde siden velbemeldte hendis kiere Foreldre deris Bryllup udi Viborrig det neste Aar der effter 1642. paa Søndagen som indfald den 31. Januarij/saa de nu haffue leffuet tilsammen et Christeligt oc meget kierligt Ecteskab / fem Aar ringere nogle faae Dage/ Gud hannem udi sin store bedrøffuelse/for hendis wformodentlig Affgang naadeligen trøste oc opholde.

Deris kierlige Ecteskab/ hafuer Gud velsignet med fire Børn/ to Sønner oc to Døtre/ aff huilcke den eldste Datter ved Naffn Jomfru Sophia Tott/ allerede for hendis kiere Moder udi HERren er hensoffuet ; de trende nemlig Velb. Christen Tott/oc Holger Tott/effter huis Fødsel GUD HERren denne S.Fru bortkaldede/oc Jomfru Sophia Tott endnu igien lefuer/GUD

dennem

dennem naadeligen spare / deris bedrøfuede Fader / oc ander deris Venner til trøst / oc lade dennem opvoxe udi hans sande Fryct / til sit allerhelligste Naffns Ære / sig selff oc andre til glæde oc gode.

Vdi ald hendis gandske Liffs Tid / oc fra hendis første Barndom / hafuer hun elsket oc fryctet GVD aff gandske Hierte / aff ald Krafft oc Formue / saa viit et Menniske i dette Liffs skrøbelighed mueligt er / hans hellige Ord / som hun oc gierne med Andact hørde / idelig læste oc betractede / hafuer altid været hendis Fødders Lycte / oc et Liuß paa hendis Vey / oc hendis Trøst udi al den gienvordighed / som denne Verden med sig fører / huad Lyst oc Villie hun hafuer hafft til Guds Ord / oc med huad Flitid oc Actsomhed hun det haffuer hørt oc læst / er icke allene at skiønne der aff / at hun foruden meget / hun aff den Hellige Skrifft hafuer selff uddraget oc sammenskreffuet / fast wtalige / aff huis Prædickener hun haffuer hørt / udi Pennen hafuer befattet / paa det hun sig diß bedre kunde erindre / huis hun der aff sig til Trøst oc Lærdom hafde bevaret / men endoc er hendis Kierlighed til GVD oc hans Ord / der aff at see / at samme

hans

hans Ord hos hende/huis Hierte der vaar som den rette gode Jord/Christus omtaler/ haffuer baaret hundrede fold Fruct. Det hellige oc høyværdige Christi Legems oc Blods Sacramente/ haffuer hun ofte til hendis Troes bestyrckelse oc besegling paa alle Guds naaderige Løffter/ med allerstørste Gudelighed brugt: stedse flittig oc uforsømmelig giort sin Bøn til GUd i Himmelen/ oc aff hannem bezieret/oc med en stadig Troe forventet/ alt huis hende paa Siels oc Legems vegne nytteligt vaar. Hun hafuer effter Christi egen befaling/ først adspurt Guds Rige oc hans Retferdighed/ oc saa været derpaa forsickret/ at alt andet skulle tiene hende/som et Guds Barn til beste: haffuer ocsaa med hans hellige Villie udi alle Ting gierne været fornøyet.

Med saadan sand Guds fryct/hun aff Gud saa rigeligen vaar begaffuet med/ ere oc alle andre dyder følgede/med huilcke hun saa herlig vaar pryded: saa som fornemmelig stoer Fromhed oc Fornufft/ Skickelighed/Oprigtighed oc Trofasthed/ sandferdighed/belefuenhed i omgiengelse/oc mildhed mod en huer/huilcket alt/hun udi alle sine Ord oc Gierninger haffuer ladet kiende.

Hendis kiere Hosbond hafuer hun nest Gud udi Himmelen ofuer alting elsket oc æret / oc hannem med saadan kierlig fornufft stedse angaaet / at hand stelff oc alle de dennem haffuer kiendt / hende det med største Bersommelse kunde efftersige / at intet aff Venlig oc ærbødig omgiengelse / eller kierlig omsorrig kunde ønskis / som hun jo mod hannem hafuer beviist: huor ofuer hand nu billigen deris sørgelig skilßmiß dis haardere beklager.

Hendis egne / saa vel som hendis kiere Hoßbondes Slect oc Venner / haffuer hun icke mindre med stor huldhed elsket / oc hendis gode Hierte mod dennem stedse i alle maader saaledis beteed / at hun sig en huer i seer / ved saadan hendis / i mangfoldige maader / bevisste affection oc store dyd / langt høyere haffuer tilforplictet / end enten Slect eller Suogerskab medfører: I sønderlighed / hafde hun stedse et ret Moderligt Hierte for hendis kiere Hosbondes Daatter / Jomfru Lisabet Tot / oc med største Flitid / lagde Vind paa / hende udi Guds Fryct oc alle Jomfruelige dyder at opføde; saa oc derforuden hafde ald den omsorg for hende / hun kunde haffue for sine egne Børn / huilcket hun end oc nu udi denne hendis suaghed haffuer giffuet tilkiens-

kiende/i det hun enda icke allene hafuer villet hafue opsiun med hende / men oc nogle gange beklaget sig for / at hun hende skulde saffne.

Med lige Fromhed oc Fornufft/ haffuer hun sig oc ellers mod alle beteed/ oc icke allene mod dennem som aff hendis Stand vaare/ med ald Tienstvillighed oc Æris bevisning sig stedse bevist / men endoc vaar mild/ydmyg oc venlig mod alle/ oc ingē Flid eller Wmage sparede/ huor hun nogen kunde hielpe oc tiene. Kort at sige / da haffuer hun befliittet sig paa alt det / Gudfryctigt / Dydigt oc fornufftteligt vaar; Oc tuert imod/ hafuer skyed oc flyed alle Laster / oc icke ladet sig aff nogen denne elendige Verdens Forsengelighed forstyrre eller besmitte; men som hun sig derfra for sin Person varede/ haffuer hun oc ald Verdens Offuerdaadighed hadet/ oc aldelis foractet: oc sit Liff oc Leffnet/ som en ret Christen oc dydig Matrone udi alle maader haffuer fremdraget/ sig selff til berømmelig Efftersagn / andre til et got Exempel / hende udi Guds fryct oc alle gode Dyder at efterfølge; huilcket er hendis bedrøffuede Hoßbond oc Venner til største Trøst / som hendis betimelig Affgang saa høylig haffuer bedroffuet / efftersom

hendis dydige oc fornufftige Omgiengelse vaar deris største Roe oc Glæde. Gud dennem trøste oc husuale / at de med Taalmodighed maa giffue deris Villie under Guds Villie / oc sige: HErren gaff / HERREN tog / HErrens Nafn være loffuet.

Huad sig hendis salig Affskeed aff denne Jammerdal belanger / da efftersom hun nu fierde gang aff GUD med Liffsens Frucr vaar velsignet / oc hun udi forleden Juel fick Bud / at vor Herre hendis gode Moder haffde kaldet / haffuer hun / alligevel det / formedelst hun vaar Fructsommelig / faldt hende heelt besuerligt at reyse / dog sat sig fore / lige som hun altid hendis kiere Foreldre at ære oc tiene sig haffde beflittet / at hun oc nu med hendis kiere Hoßbonde til hendis salige Moders Begraffuelse vilde forreyse: Oc hendis bedrøffuede Hoßbonde hende sin Villie derudi at efterkomme icke haſuer vildet necte / (endog hand ellers vel heller hafde ynskt / at hun for hendis skrøbelige Vilkors skyld kunde hafue blefuit i Stilhed) efterdi hun sin Skyldighed mod sin Moder der udi beviste / at hendis tid paa huilcken hun skulle føde / efter hendis egen Mening / ey endnu vaar paa

tre

tre Maaneder nær. Oc er hun da saaledis effter hendis Forsæt forreyst til Kiøbenhaffn/huor hun hendis kiere Moder den sidste Ære oc Tieniste hafuer bevist.

Effter Begraffuelsen haffuer de deris Hiemreyse for den haarde Vinters skyld noget forhalet/ forhaabendis forandring paa den strenge Frost/ saa hun siden diß bequemmeligere kunde reyse/ men effter som den alt bleff varig / haffuer de dog begiffuet dem paa hiemveyen/ oc som det bequemmeligste effter hendis Leylighed skee kunde/reyset/ saa de Fredagen den 12. Februarij vel ere komne hiem til Boltinggaard / oc hun paa Reysen frem oc tilbage haffuer været ved god helbred/ effter hendis Vilkor / saa oc befand sig ret vel / der hun vaar hiemkommen / huorfore hun idelige tacket GVd i Himmelen/som ved sine hellige Engle haffde bevaret hende paa hendis Veye / oc sendt hende vel hiem igien i hendis Huuß.

Om Løffuerdag Morgen / haffuer hun heller intet ont fornummen / saa hun god betiden er opstanden/ oc for Middag haffuer kund forrettet/ huad hun vilde/saa oc med hendis kiere Hoßbunde haffuer været til Middags Maaltid / hun oc

enda haffde formodet sig siuff Wgers Dag. Men HErrens Veye ere icke som vore Veye/hans tancker ere icke som vore tancker; hand hafuer talet alle vore Dage oc sat os et maal for; hand haffuer bestemt tiden at fødis oc at døe: saa er da oc effter hans Faderlig villie fødselens Smerte strax om Løffuerdagen Effermiddag hende paakommen/ huilcket/ effterdi det vaar wformodeligt/ oc derfor ingen enda vaar hos hende/som hende udi saadan Nød kunde hielpe oc tiene/haffuer hendis kiere Hoßbonde strax skicket Bud til Fiellebrock til deris gode Naboe/Erlig oc Velb. Fru Sitzel Høeg/ salig Ebbe Munckis til Fiellebrock/ at hun vilde komme til hende: huilcken hans begiering/ hun oc godvilligen strax effterkom: fuldes oc med hende Fru Ellen Rosenkrantz/ Preben Banners til Ringstedgaard/som da vaar hos hende: oc de saa begge beviiste hende ald den tieniste dennem mueligt vaar: bleff oc derforuden kaldet til hende aff de Dannequinder i nerværelsen vaare/de som dygtigste kunde eractis/ hende at betiene/ huilcke oc god betiden komme til hende.

Men efftersom hun altid haffde sat hendis tillid til HErren/ som er den rette Nødhielper/ da haffuer hun oc for alting paakaldet hannem/ at

hand

hand nu ſielff kraffteligen vilde være tilſtede udi hendis ſtrøbelighed/ ſaa oc begieret / at deris ſognepreſt / hederlig oc Vellerd Mand her Nielß Povelſen ſtrax maatte bliffue hendt: paa det hand/ tillige med de hos værende kunde giøre Bøn til Gud/ at hand hende vilde hielpe oc ſtyrcke / ſaa oc hende aff GVds Ord trøſte: oc ellers efftersom fornødenheden kunde udkreffue/ hende betiene: ſom oc efter hendis begiering ſtrax er kom̃en tilſtede. Hun hafuer ſaa med ſtor taalmodighed Arbeydet under det Kaarß HErren ſelff en huer Barnemoder haffuer paalagt / oc udi hendis ſtore Pine oc Suaghed / ſøgt Hielp oc Raad hos ſamme Gud / ſom er ſelff den der legger os en byrde paa / oc dog er den HErre/ HErre / der frelßer aff Nød: hand haffuer oc paa den tid naadelig hørt hendis egen/ ſamt hendis bedrøffuede Hosbondes / oc hosværende Venners Suck oc Bøn: oc endog hendis Pine vaar mangfoldig ſom det aff Gud er beſticket/ oc hendis Suaghed vaar ſtoer/ haffuer dog vor HErre naadelig forløſt hende ſamme Affte ved Ni ſlet/ oc giffuet hende en lefuendis Søn/ huorfore hans hellige Naffn være priſet oc æret.

Strax Barnet vaar fød / oc hun fornam det at være ſuagt/ hafuer hun/ hendis egen Suaghed

wactet / hafft stoer omhyggelighed for / oc med største Iffuer begieret / at det strax w-fortøffuet kunde bliffue døbt / at det ved saadan GVds eget tilfor ordnede middel udi sin Frelsere Christo kunde bliffue indplandtet / oc som det vaar kast paa HErren / der det endnu vaar udi Moders Liff / det oc udi Liff oc Død kunde høre HErren til. Saadan hendis Christelig begiering er oc strax aff Præsten / som tilstede vaar / blefuen efterkommet.

Der det vaar skeed / haffuer hun / som vaar suag paa Legemens Vegne / sin egen Siel vildet forsørge / at hun kunde være sterck udi troen / oc derfore begiert / med sin Frelseris Christi Legems oc Blods Sacramente at væderquegis: haffuer saa giort hendis skrifftemaal for bemeldte sin Sognepræst: oc der hand paa Guds Vegne hafde forkyndet hende hendis Synders forladelse / er hende / efter hendis Hiertens attraa / hendis gienløseris / den HErris JEsu Legeme oc Blod / bleffuen meddeelt / oc hun saa haffuer tacket GVd / oc glæd sig der ved / at baade hun oc hendis Foster / huad det Aandelige oc ævige gode vaar anlangende / saa vel vaare forsiunede: tuiflede derfor intet / dennem jo oc udi det timelige / huis dennem nyttigst vaar / skulde meddeelis.

Der

Der Løffuerdag Nat vaar forbi / huilcken vaar meget haard / lod det sig igien noget til Bedring ansee om Søndagen/oc fast meere Mandagen offuer/saa de derfor tackede Gud/oc hafde den Forhaabning/ hand skulde sparet hende med sin kiere Hosbond / smaa Børn oc andre sine Venner. Diß midler tjd hafuer hun ladet skrifue til sine Sydskende/oc andre Venner/oc ladet dennem vide hun vaar forløst/ huilcke Breffue hun mesten sielff med hendis egen Haand underskreff/oc det for den aarsage skyld/som hun sielff sagde/at hendis Venner sig icke skulde undsette / at hun saa for den tid/ hun sig agtede/ haffde giort Barsel / men der aff kunde skionne / det at være noget temmeligt med hende.

Om Søndag ad Aften/kom til hende/hendis kiere Mosterdaatter Fru Ellen Mauritz Askenslebens til Jerstrup ; oc om Mandagen Jomfru Anne Gise; som hende begge siden stedse/med aldflitid til det yderste betiendte. Men der det nu Mandagen offuer/som formeldet er / haffde været noget temmeligt med hende / saa hendis kiere Hosbonde haffde den visse Tillid/at Gud/ som haffde giffuet hannem hende / oc vilde bevise hannem den

Naade/ at hand lengere maatte nyde hendis for-
nufftig oc venlig Omgiengelse/ som vaar hans
Hiertens Trøst oc Glæde/ udi Modgang/saavel
som Medgang: da er hun om Tisdagen med en
hefftig Feber angreben / som holdt hende hart/
baade med hede oc Kuld / saa de der offuer paa ny
bleffue meget bekymrede/ satte dog deris Haab til
Gud / at hand skulle forbarme sig offuer dennem/
efftersom hand er trofast / oc ingen frister offuer
formuen. Huorfor hun oc med stor Taalmodighed
sig hans Villie undergaff/ som hun oc stedse i sin
velmagt haffde giort / oc Apostelens Formaning
sig sielff oc andre ideligen viste at foreholde oc erin-
dre/ at Guds Børn icke skulle være fremmede (det
er w-taallige)/ ved den hede/ (eller Kaarsz oc mod-
gang)/ som dennem tilslaaes/ som er HErrens ref-
selse/ huor ved hand tucter sine Børn til det beste.

Om Onsdagen kom til hende / hendis kiere
Moder/ E. oc Velb. Fru Sophia Below til Faa-
rupgaard / som hun strax / der hun vaar forløst/
hafde skicket Bud til/ som oc vaar Hiertelig bekym-
ret/ som hun haffde billig Aarsage til/ at hun skulle
finde samme hendis gode dydige Daatter / hvil-
cken hun med største billighed inderligen elskte / saa
meget svag oc skrøbelig / hun dog / saa vel som de

andre

andre forhaabede/at Gud skulle effter deris Hiertis begiering/giffue dennem hende lenger at nyde. Om Onßdags Nat/vaar det atter noget temmeligt med hende/effterſom Feberen hende igien hafde forlat/dog hun enda ingen Søffn eller Roligheed fick.

Om Torßdags Morgen kom til hende/hæderlig oc Høylerd Mand/Doctor Joachim Timmermand Medicus/Wonhafftig i Ottenſe/ſom hendis kiere Hosbonde ſtrax i begyndelſen haffde hafft Bud i Ottenſe at ſøge effter/ at hand medtienlige Raad oc Midler i hendis Svaghed hende kunde betiene / ſom dog da icke vaar tilſtede/ huorfore hand nogle Dage der efter/ſom formeldt er/førſt kom til hende/ oc dog icke ſtundtis raadeligt/ eller torde underſtaa ſig / effter ſom hendis Vilkaar vaar/noget ſynderligt til hende at bruge/ andet/ end huis der kunde tiene til Hiertet at ſtyrcke; i ſynderlighed/ formedelſt hun om Effttermiddagen/med ſamme hitzige Feber/ligeſom om Dagen tilforne/ igien bleff angreben/ oc der foruden/ da befandt ſtor Pine oc Vee/ med ſting udi hendis Bryſt/ oc meeſt i den Venſtre ſide; ſaa oc begyndte at hoſte oc ſpytte noget Blod op/huor ofuer mand befryctede der hos hendis anden Svaghed / at

skulle være nogen affect aff Pleuresi. Men efftersom hun/da saa vel/som altid/vaar meget taalig / trøstede hun sig oc alle de andre / som offuer hendis Svaghed vaare bekymrede: holdt sig oc meget bedre end effnene vaar / i synderlighed for sin Bedrøfuede Hosbonds skyld/som hun saa inderligen elskte/oc derfore icke kunde taale at see hannem/for hendis Svagheds skyld/at være bekymret / men hannem ideligen trøstede/ oc for hans skyld holdt sig sterck / saa oc icke vilde / at de hosværende / enten med Ord eller Facter skulle gifue hannem Aarsage til/for hendis Svaghed at grue/ eller hendis dødelig Affgang at befrycte. Thi hun da saa vel/som udi hendis velmagt/vaar langt meere Omhyggelig for hannem/end for sig sielff/sagde oc til hannem/oc dennem/som hos vaare/der det efter hendis Barne Fødsel vaar bleffuen noget bedre med hende/at hun nu haffde forsøgt/huad det vaar/at være i Døds Angist / oc endog hun altid haffde hørt / at mand sig paa sit yderste meget for sine Børn bekymrede/saa kunde hun ligevel med sandhed sige/hun paa den tid icke haffde giort sig Tancker om dennem/huilcke dog vaar HErren befaled; icke heller om noget andet verdsligt/ allenisse haffde

de det smertet hinde/ at hun haffde tenckt paa hendis gode Hosbonde/hun skulle forlade / oc saa nødigt vilde/hand skulle safne hendis kierlig omsorg/ som hun haffde for hannem haft; oc i alle maader at bevjse/sig saa gierne vilde paa beflitte.

Samme Dag/ som vaar Torßdag/besøgte hende/Erlig oc Velb. Fru Karen/Falck Gises til Huidkield / oc Fru Lene/ Salig Tønne Frisis til Hesselager/huilcke oc vaare hende heel velkomme; men den Nat fick hun gandske ingen Søffn eller Roelighed/ huor offuer hendis Svaghed meget forøgedis/saa alle de tilstede vaare strax om Fredagen ringe forhaabning om nogen forbedring haffde :det onde tog oc den Dag gandske offuerhaand/ oc hendis Krafter i alle maader forsueckedis/ i synderlighed / effterdi hun gandske ingen Søffn eller huile kunde faa/men ellers laa meesten hen/som i en slum/oc aff stoer hede vaar meget besuerget / vaar dog Taalmodig / oc med GVds Villie gierne fornøyet. Om Effermiddagen / kom atter til hende hendis gode Naboe/ Fru Sidzel Høeg/oc efterdi hun vaar saa meget svag/blef hendis kiere Moder/ Fru Sophia Below / Jomfru Anne Gise oc Jomfru Anne Tot/om Natten hos hende/saa vel som oc hendis bedrøffuede Hosbonde/som gick til

or fra/efter som hand for sin store bekymring skyld/ som hand hafde offuer hendis Svaghed/icke kunde taale at være stedse ved sengen/oc endog det/som formeldet er/vaar meget hart med hende/saa hun ellers for stoer Angist / intet andet kundt skiotte/ dog alligevel saa offte hand kom til hende/tog hun venligen mod hannem/oc hannem trøstede.

Der hun nu den Nat til imod Dag / under Kaarsens oc Siugdommens Byrde / som HErren hende haffde paalagt/ haardeligen haffde Arbeydet / oc hendis bedrøffuede Moder fornum Dødsens Kamp at være forhaanden : loed hun Velb. Fru Sidzel Høeg/ oc Fru Ellen Gise indkalde/samt Doctoren/som enda vaar hos hende/ saa vel som oc Sognepresten / som de Dagen tilforne haffde ladet kalde til Gaarden/at hand hende aff Guds Ord mod Dødsens Bitterhed skulle trøste :hun oc selff allerede hafde fornummet Dagen at være nær forhaanden / oc med GUds villie vaar gantske vel fornøyet/sig heller intet om noget verdsligt bekymrede/men alvorlig med Hiertens Suck oc Bøn faldt ind til Gud / oc med stoer Andact oc sammenlagde Hender offte bad / hand vilde forbarme sig ofuer hende or hielpe hende/oc iserdelißhed nogle gange repeterede de Ord: HERRE

lad

lad nu din Tienerinde fare i Fred: begierede oc ſielf at der for hende af Davids Pſ. maatte blifue læſt: huorfore hendis bedrøfuede Moder/ hende den 6. Pſalme: Ah HErre ſtraff mig icke i din Vrede; Oc den 130: Aff det dybe raaber jeg HErre til dig; forelæſte: af huilcke hun ſielf alle Ordene med liudelig Røſt igientog. Der effter bleff læſt for hende atſkillige gudelige Bøner om et ſaligt Endeligt/ huor aff hun oc en deel efterleſte: med meere/ hende til troſt/ mod Døden bleff foreholdt. Siden repeterede Preſten atſkillige troſtrige Skriftens Sprog/ oc i ſynderlighed erindret hende/ at hun nyligen udi Chriſti Legems oc Blods Sacramente/ til en forſickring paa ſine Synders forladelſe/ oc viß forſegling paa alle Guds naadige forjettelſer vaar bleffuen deelactig/ oc hun ved hans Blod vaar reenſet aff alle Synder. Der paa bad hun de ſkulde ſiunge for hende/ oc ſielf Naffn gaf/ huis Pſalmer hun begierede at høre/ ſom vaar: HErre JEſu Chriſt/ ſand Menniſke oc Gud ꝛc. Naar min tid oc Stunder forhaand etc. HErre JEſu CHriſt ald Verdens Troſt/ etc. Naar vi i ſiørſte Nøden ſtaa etc. Med fleere: aff huilcke alle hun ſielff nogle Vers efterleſte/ efterſom hendis Skrøbelighed kunde taale.

Men

Men efftersom hun omsider bleff noget stille / hørde de op at siunge / paa det hun icke aff sangen for meget skulle besvergis / oc leste saa sactelig for hende. Men strax begyndte hun sielff paa det første Verß aff den Psalme; Vel veed jeg HERRE JESV CHRIST / at Døden vil mig fange/Men naar det skeer er mig uvist/mig vil hand gisre bange/det staar allene i din Haand/ at kalde fra mig Siæl oc Aand/du seer min sidste Ende. Oc bad/ dog med besuæring/at den for hende maatte siungis/sigendis: Stunger i Jesu Nafn; huilcket oc strax skeede: Derpaa sagde hun atter med høy Røst: O Himmerig oc det ævige Liff! Huor til bleff suared/at hun visseligen icke mindre end Røffueren i Dag skulde være med CHRISTO udi Paradis. Bleff saa der paa siunget: Om Himmerigis Rige saaville vi tale etc: Oc saa foreholdt Præsten hende mange gange CHRISTI sidste Ord paa Kaarset: Fader udi din Haand befaler jeg min Aand / huilcke Ord hun nogle finde med hannem læste / oc paa det sidste der hun icke meere kunde / sagde hun: O ja.

Der efter faldt maalet / saa hun intet videre talede/ dog kunde mand icke reitere skiønne/ end hun

hun jo enda fornum / huis Præsten hende aff GVds Ord foreholdt: thi der hand liuβte HErrens Velsignelse offuer hende/ oplοffte hun begge sine Hænder/sammenlagde mod Himmelen/huilcke dog for stoer Svagheds skyld strax igien nedsiunckede. Bleff saa aff alle der tilstede vaare/giort Knæfald oc Bøn til GVd allermectigste/ (som tilforne skeed vaar/) at hand naadelig vilde forbarme sig offuer hende / oc annamme hendis Siel/huilcket oc kort der effter skeede/ at hun hendis Aand sacteligen opgaff/ der Klocken vaar ni om Løffuerdagen/ som vaar den 20. Februarij/ udi hendis bedrøffuede Moders Erlig oc Velb. Fru Sophiæ Belows/ Fru Sidsel Høegs/Fru Ellen Giøes/Jomfru Anne Tottis/Jomfru Anne Juels/ Jomfru Lisabet Tottis/Doctor Joachim Timmermands/ oc Sognæpræstens Her Nielβ Povelsens nærværelse/ effter hun saa meget Gudfryctteligen oc fornufftigen haffde leffvet udi denne elendige Verden 38. Aar/oc nogle Maaneder/Siælen er hos Gud/som den gaff/Legemet huiler indtil den store Doms Dag/paa huilcken/ hun/som haffuer været sin Frelseris Christi Billede liig udi lidelse/ oc som et GVds Barn beflittet sig paa/hannem udi et helligt Leffnet at efterfølge/

oc med hannem skal ærefuld giøris / oc med Legeme oc Siæl indgaa udi den ævige Glæde / som GUD HERren alle dennem / som hannem elske / haffuer bereed / huor hindis hoybedrøffuede Hosbonde / oc nu Sorgefulde Venner skulle see hende igien / oc deris Hierter samptlig skal Glædis / oc ingen skal tage den Glæde fra dennem.

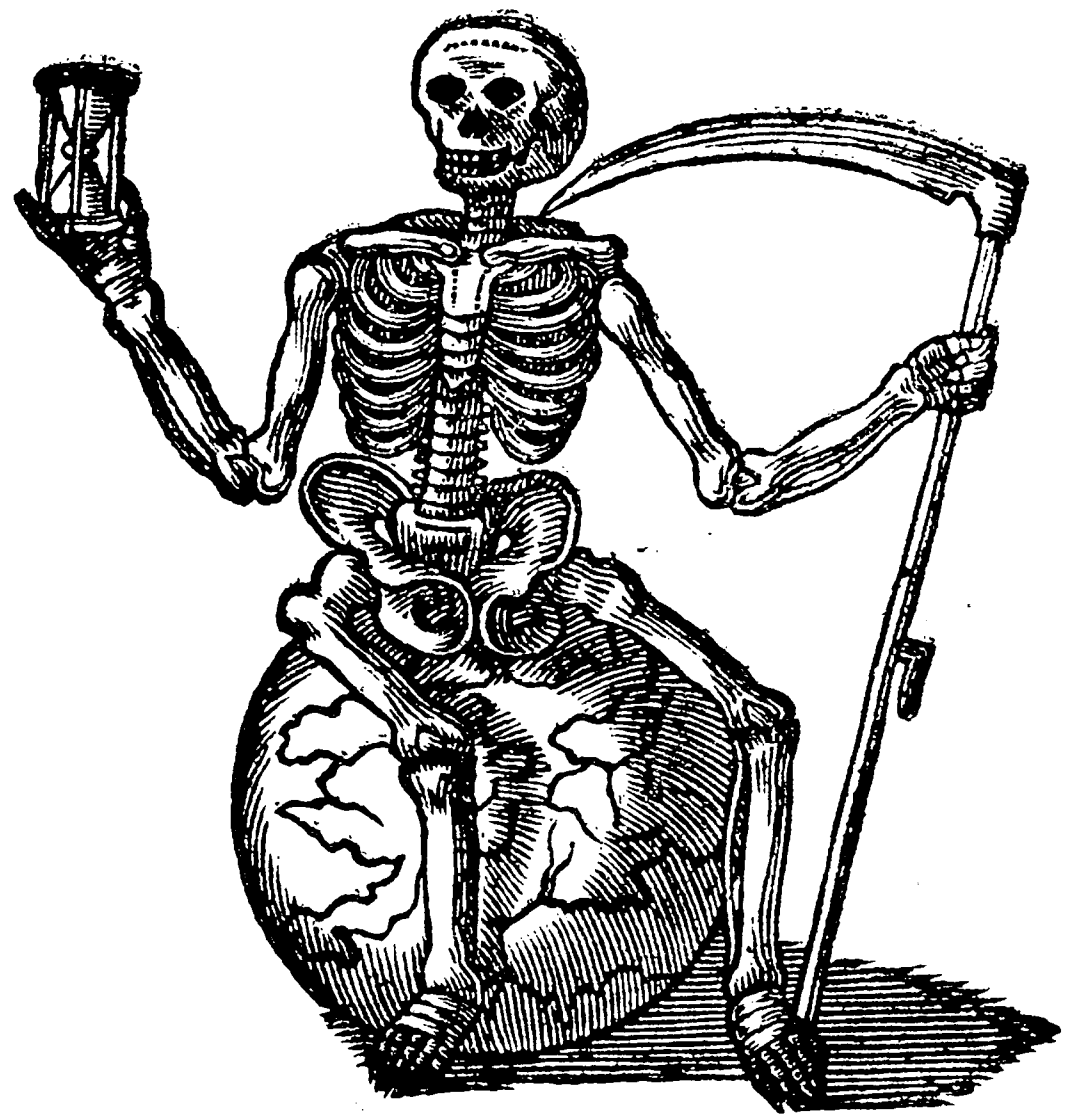

Errata sic corrige

Fol. A. 3. lin. 23. R. et lege vet. Fol. B. 4. pag. 2. lin. ult. affterre affterre/lege affterre. Fol. J. lin. 17. Bafalingsmand/ lege Befalingsmand. Fol. eod. pag. 2. lin. ult. Vangaard/ lege Vaargaard. Fol. J. 3. lin. 17. ret oc god/ lege gott. Fol. eodem pag. 2. lin. 4. fromme/lege from. Fol. K. pag. 2. lin. 3. Angaaed/lege Omgaaets.